

Heltidsundervisningen

FESTSKRIFT

Besøg Facebooksiden her

50 år

12 stemmer

INDHOLDSFORTEGNELSE

HELTIDSUNDERVISNINGEN RUNDER ET SKARPT HJØRNE - OG ER FORTSAT LIGE RELEVANT OG NØDVENDIG

Hanne Pontoppidan,
Formand for Uddannelsesforbundet

Foto: Mette Ovggaard

Der er i den grad grund til at ønske tillykke – ikke mindst til de mange unge, der gennem årene her har gennemført 8.-10. klasse på trods af tidligere, dårlige skoleerfaringer og den største lyst til at vende hele uddannelsessystemet ryggen.

Da man i 1972 hævdede undervisningspligten fra 7 til 9 år, var politikerne opmærksom på, at en gruppe elever ville få det rigtig svært. De elever, der før '72 med største hast havde forladt skolen, så snart sidste time ringede ud i 7. klasse (hvis de da ikke for længst var væk) ville føle den nye undervisningspligt som én lang eftersidning - hvilke en stor del af dem allerede havde et ret indgående kendskab til. Derfor indførte man, samtidig med indførelsen af en ny skolelov i 1975, muligheden for, at disse elever kunne opfylde undervisningspligten i ungdomsskolen. Her kunne de i et heltidsundervisningstilbud få en fleksibelt og praksisforankret undervisning i mindre og mere trygge miljøer. Undervisningen i de fag, de unge skulle gennemføre, skulle stå mål med niveauet i folkeskolen, men kunne tilrettelægges med udgangspunkt i de unge og ikke læreplanerne.

Siden har rigtig mange elever profiteret af heltidsundervisningen, der har sikret dem både personlig udvikling og de nødvendige faglige kompetencer til at kunne komme videre i job eller for en dels vedkommende endda i en erhvervsuddannelse.

Mange forældre har set deres børn modnes og blive glade unge mennesker gennem ungdomsskolens heltidsundervisning, og de taksigelser lærerne har modtaget gennem årene, har været utallige og fuldt berettigede. For lærergruppen i heltidsundervisningen er helt unik. De optræder som overordentlig, ordentlige voksne, de er lydhøre og empatiske og samtidig ekstremt tydelige i deres kommunikation. De er guld, og har gjort en gigantisk forskel for en stor gruppe af unge, der i den grad havde været på herrens mark uden dem.

Hvorfor ungdomsskolen?

Men hvorfor valgte politikerne egentlig ungdomsskolen til at løfte denne opgave med de unge, som vel bedst kan karakteriseret som marginaliseringstruede – eller som mange har omtalt, som gruppen, der har gjort større indtryk på folkeskolen, end den har gjort på dem. Det, synes jeg, også fortjener historisk at blive fastholdt.

Ungdomsskolen blev oprettet i 1942, som et led i en politik, der skulle beskytte ungdommen mod totalitære ideologier. Den skulle være en ungdommens folkeoplysningssted. De unge skulle væk fra gadehjørnerne og i stedet opdrages som ansvarsbevidst og handledegtige borgere med evne til selvstændig og ansvarsfuld meningsdannelse og med en klar forståelse af, at frihed forpligter.

Når jeg tænker tilbage på min egen ungdom, så var det i ungdomsskolen, de unge mødtes og modnedes på egne betingelser og med en passende grad af voksenkontakt.

Ungdomsskolen blev stedet, hvor de unge samledes på tværs af sociale skel og faglig kunnen. Der var noget for alle. Og det var den bredde, der gav legitimiteten til skoleformen og dermed afsættet for fx at lægge et heltidsundervisningstilbud her.

"Lærergruppen i heltidsundervisningen er helt unik"

Det har gennem tiderne været naturligt, at kommunerne, hver gang de har stået med nye "udfordringer med ungdommen", har vendt blikket mod ungdomsskolen.

Ungdomsskolens fleksibilitet og engagerede lærere har siden ungdomsskolens oprettelse tilbage i 1942 hjulpet utallige unge i overgangen fra at være barn til at blive selvstændige, unge mennesker.

Den har hjulpet forældre, der bekymret har set deres unge mistrives, og den har hjulpet kommuner med deres sociale problemer samtidig med, at den har været et attraktivt tilbud for den brede unge gruppe.

Der er absolut ingen grund til at tro, at der ikke også fremover vil være en andel af de unge, der mistrives og står i samme usikre situation som nutidens unge.

Der vil også fremover være unge, der har behov for tilbud, der foregår mere fleksibelt, mere på deres betingelser og mere i trygge miljøer, end hvad det ordinære skolesystem har mulighed for at tilbyde.

+

De behov er ungdomsskolernes heltidsundervisning fænomenele til at imødekomme. Og jeg ser med optimisme frem til, at heltidsundervisningens dygtige lærere og fleksible rammer også de næste mange årtier kan hjælpe unge igennem nogle svære år og ruste dem til det videre liv.

Tak til ungdomsskolesektionen i Uddannelsesforbundet for i anledningen af jubilæet for heltidsundervisningen at samle en række aktørers blik på undervisningstilbuddet. Der er bare så meget, der fortjener at blive fastholdt for fremtiden.

SKOLEFORMEN DER IKKE VILLE DØ

Jan Andreasen,
Formand for
Ungdomsskolelærerne 2007-2023

At fastholde og udvikle en skoleform og skoletilbud i 50 år, som ikke har været underlagt et lovkrav, er ganske usædvanlig. Det vidner om en bemærkelsesværdig livskraft og et stort behov for at rumme en voksende gruppe af unge som mistrives og som folkeskolen ikke magter.

"Et reelt alternativ"

Sådan omtalte Ole Vig Jensen (1), tidligere undervisningsminister i 1995, ungdomsskolernes heltidsundervisning. Ordningen med heltidsundervisningen blev indført i 1975 i forbindelse med udvidelsen af undervisningspligten fra syv til ni år.

"Dermed sikrede man, at denne udvidelse fik et reelt, meningsfyldt indhold, og at der ikke blot var tale om ren opbevaring af elever i de sidste to år. Ideen var, at ungdomsskolen kunne give unge, der var skoletrætte, noget andet og mere end folkeskolen, bl.a. en øget motivation og selvforståelse, der kunne hjælpe dem med at komme videre. Samtidig skulle man sikre, at der blev givet en undervisning og indlæring, der kunne stå mål med folkeskolen, men uden at dette behøvede at indebære krav om tilsvarende fag og timetal. Undervisningen er ikke bundet af folkeskolens regler om deling på klassetrin, fagrække, læseplaner, timeopdeling m.v." (2).

"ET REELT ALTERNATIV"

Eleverne i Heltidsundervisningen (HU)

Der skulle gå over 20 år før den første større undersøgelse og beskrivelse af eleverne i HU blev sat i søen. Ikke af undervisningsministeriet eller KL men af lærerens egen organisering. I dette tilfælde af HLFU's Amtsklub i Frederiksborg Amt (3). I 1998 var der otte ungdomsskoler i amtet, som havde oprettet en HU og undersøgelsen omfattede ca. 100 elever.

Undersøgelsens ide og teorigrundlag bygger sig på Det Tværministerielle Børneudvalgs rapport, *Risikobørn* af Per Schultz Jørgensen og Bo Ertmann.

HU rapporten konkluderede: "Det drejer sig om børn og unge der har fået en skæv start i livet, som har oplevet omsorgssvigt, manglende livskvalitet og manglende positivt modspil. Det er indlysende at for unge, der udsættes for så stor grad af belastningsfaktorer, er tilbuddene om en almindelig skolegang ikke et realistisk valg. De tilhører en risikogruppe af unge, for hvem faren for at droppe ud af samfundet ligger snublende nær".

I undersøgelsen blev det kendt, at forholdsvis mange elever i HU havde mistet en forælder eller kontakten til en forælder.

Dette skabte et samarbejde med Kræftens Bekæmpelse og deres arbejde med sorggrupper for børn og unge. Sammen med Læge Inge Haunstrups Clemmensen lavede vi projektet: 'Risikobørn – betydning af forældretab i barndommen' (4).

En spørgeskemaundersøgelse af eleverne i den kommunale heltidsundervisning i ungdomsskolen. Den landsdækkende undersøgelse bekræftede dette forhold at dobbelt så mange elever i HU havde mistet en forælder.

De "skoletrætte elever" havde nu fået en mere præcis beskrivelse.

Underviserne i HU – De vigtige kvalifikationer

I 2001 lykkedes det endeligt at få hul igennem til undervisningsministeriet til at iværksætte et pilotprojekt forankret i DPU i Odense. (5).

Rapporten giver et generaliseret signalement af heltidsundervisningen ud fra tre udvalgte skoler, og indeholder en række beskrivelser af underviserne på de tre tilbud.

En lærer siger:

"Du skal være en konsekvent, robust person og interessere dig for de her børn. Måske også lidt mere end interesse, fordi det kan nemlig ikke være andenhånds arbejde. Du skal mene det.

Og så skal du være sej på mange punkter og kunne noget praktisk og teoretisk og du skal få de to ting til at hænge sammen.

Man skal utrolig meget ville arbejdet, fordi ellers dør man i det. Og så skal man kunne klare, at tingene er negative langt hen ad vejen, at det ikke er så ofte, at man får en hel masse positiv respons.

Du skal være den person du er, fordi man kan ikke sige noget og så ikke mene det. Eleverne kan se igennem det lige med det samme.

Jeg tror også man skal være lidt speciel for at arbejde sådan et sted på en eller anden led. Altså man skal virkelig ville eleverne og have den indstilling, at de er noget, selv om de måske ikke lige kan finde ud af så meget.

Man skal have meget tilovers for disse børn og unge, som er blevet svigtet af så mange voksne.

Vi er jo heller ikke typisk lærere. Det er jo et fællesskab, vi får bygget op omkring nogle områder og aktiviteter, hvor eleverne føler sig godt tilpas". (6).

ORGANISERING OG SYNLIGHED

HLFU
LVU

Arbejdsvilkårene

I slutningen af halvfjerdsere bestod den typiske HU, ofte kaldet arbejdsklasse eller erhvervsklasse, af træværksteder, metalværksteder og madlavning suppleret med nogle timer i dansk og regning. Formålet var at lære de unge at skulle begå sig fremadrettet på en arbejdsplads. Vilkårene for underviserne var voldsomt forskellige.

Nogle steder foregik ansættelserne under den lokale lærerforenings aftaler, andre måtte tage sig til takke med timelærervilkår, uden pension og uden løn under sygdom og ferie. I 1987 fik underviserne i HU sit første organiserede forum,

Heltidslærerforeningen i Ungdomsskolen, HLFU, en faglig sammenslutning og fraktionsforberedende sammenslutning, som senere blev til en fraktion 8 i LVU og senere en sektion i Uddannelsesforbundet i 2007.

Vi skal frem til 1.8.94 før underviserne får sin første egentlige overenskomst og arbejdstidsaftale. Arbejdet med at synliggøre skoleformen, organisere medlemmer, opbygge klubber på skolerne, vælge og uddanne tillidsrepræsentanterne kan tage fart.

I 00'erne er synlighed og atter synlighed i front, hvilket den store udgivelse af materiale så tydeligt demonstrere. De mange pjecer inddrager mange af skolerne og tillidsrepræsentanterne

(Se oversigt over vigtige udgivelser).

Det årlige Storkursus for underviserne over 3 dage har fra start været med til at sikre den fælles identitet og har haft stor betydning for sammenholdet i skoletilbuddet.

Evaluering af HU

I 2009 besluttede Skolerådet (7), at Ungdomsskolernes Heltidsundervisning skulle evalueres. Mange års arbejde med at synliggøre vores skoletilbud skulle nu stå sin prøve. Danmarks Evaluerings Institut, EVA fik opgaven. Det blev ventet med stor spænding på rapporten,(8) som udkom i starten af 2010. Husk på, at HU er et skoletilbud, som man kommunalt kan lukke fra den ene dag til den anden, da kommunerne ikke er forpligtiget til at oprette en HU afdeling på deres respektive ungdomsskoler.

Men vi bestod testen! En overskrift i Folkeskolen, som aldrig i de mange år har omtalt HU, taler vel for sig selv: **"Unge får fornyet skolelyst af heltidsundervisning".(9)**

EVA Rapporten omtalte også en række områder, hvor der var/er behov for forbedringer, bl.a. eftervidereuddannelse af underviserne, hvilket der skulle gå 15 år før der nu anes muligheder for en eftervidereuddannelse til underviserne via den seneste overenskomst for området, 2023-25.(10).

HU i stiv modvind og alligevel..

Der var ikke meget medvind på cykelstierne i 2010'erne for den kommunale velfærd og uddannelsesområdet.

Budgetloven (11) fra 2012, som har betydet årlige besparelser i velfærden i den kommunale økonomi og kombineret med Inklusionsloven (12) fra samme år, som havde til hensigt at flere børn og unge med særlige behov skulle inkluderes i folkeskolen, kunne have taget livet af heltidsundervisningen.

Lærerlockouten(13) i 2013 satte samtidig sit store præg på hele skoleområdet og det fagpolitiske arbejde. Det tætte samarbejde, som vores skoletilbud altid har haft mellem lærere og ledelse, blev for alvor sat på sin prøve. Mange ungdomsskoler blev i de første år fjernstyret fra forvaltningen, når det drejede sig om lærernes arbejdstid, men efter nogle år blev aftalesystemet mange steder rekonstrueret, dog aldrig med de helt samme vilkår som før lockouten.

HU kom ind i 2020'erne lidt decimeret og meget mere regel rettet, og de sidste 10 år havde sat sine spor på bl.a. arbejdsmiljøet, hvilket den seneste pjeceudgivelse, "Sunde arbejdsfællesskaber"(14) er et udtryk for.

Efter inklusionslovens målsætning om at inkludere 96% af eleverne blev droppet, er indtaget af elever i HU igen langsomt steget.

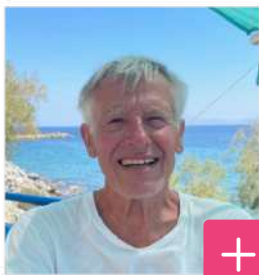
Og fremtiden?

Heltidsundervisningens evne og vilje til at skabe sunde oaser for udsatte elever i jagten på at finde deres livsgnist og egenskaber i sit helt eget undervisningsmiljø, er fortsat en salgbar vare.

Intet tyder desværre på at mistrivsel og presset på børn og unge mindskes. Så budskabet skal være: giv os nu de rammer og vilkår, som vi så godt kender, så går vores undervisere gerne den ekstra mil, der skal til.

Men husk: **HU er kun så robust og levedygtig, som de undervisere, der hver dag lægger krop og sjæl til, kan bære.**

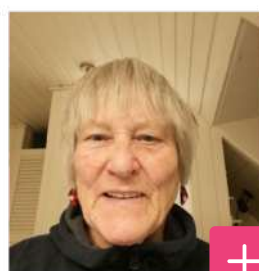
FORMÆND

Jens Erik Dam

LVU

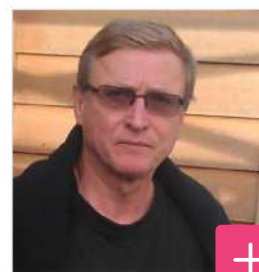
1987 - 1994

Lis Særmærk-Thomsen

LVU

1994-2007

Jan Sylvest Andreasen

LVU/Uddannelsesforbundet

2007 - 2023

Isabel Berg

Ungdomsskolesektionen/

Uddannelsesforbundet

2023 -

UDGIVELSER OM HU

*** Heltidsundervisning i ungdomsskolen – en bæredygtig ide.**

- Udgiver HLFU 1995

*** HLFU – 10-års jubilæum. 1987-1997. - Udgiver HLFU/LVU 1997**

*** Heltidsundervisningens elever i Frederiksborg Amt 1998. - Udgiver HLFU**

Frederiksborg Amtsklub

*** Pilotundersøgelse af heltidsundervisningen i den kommunale**

ungdomsskole. - Ved Vibeke Abildskov Hansen og Jens Jakobsen, Ungdomspædagogisk Forsknings- og Udviklingscenter, DPU. - Udgiver: HLFU 2002

*** Det gode lærerliv i HU. [hlfu_040603 \(uddannelsesforbundet.dk\)](#) - Udgiver HLFU 2003**

*** Konfliktforståelse_18_10_HLFU5m (uddannelsesforbundet.dk)**

- Udgiver HLFU 2004

*** Større rummelighed – dygtigere undervisere. [HLFU Rummelighed-WEB.pdf](#)**

(uddannelsesforbundet.dk) - Udgiver HLFU 2005

*** HU og det psykiske arbejdsmiljø. [HLFU_Det psyk arbmiljø_040906](#)**

(uddannelsesforbundet.dk) 2006

*** Nyt fokus på HU. Bo Ertmann. [HLFU_Det psyk arbmiljø_040906](#)**

(uddannelsesforbundet.dk) 2008

*** Evaluering af heltidsundervisningen. EVA 2010. Microsoft Word - Evaluering af**

ungdomsskolens heltidsundervisning_2_2.doc

NOTER

1) Ole Vig Jensen var undervisningsminister i regeringen 1993-98

2) Heltidsundervisningen i ungdomsskolen – en bæredygtig ide. 1995. Udgiver: HLFU

3) HLFU stod for Heltidslærerforeningen i Ungdomsskolen, underviserne første faglige organiseringsforum.

Heltidsundervisningens elever i Frederiksborg Amt. Ved Karen Hilbrands og Kirsten Fazio. Ved HLFU Frederiksborg Amt.

4) 'Risikobørn – betydning af forældretab i barndommen' Grundlaget for rapporten er den fælles undersøgelse som HLFU og Kræftens Bekæmpelse iværksatte, og rapporten er udarbejdet i et samarbejde mellem Anne Sørensen, Vibeke Nielsen, Axel Hoppe og André Gremaud. Rapporten er skrevet af André Gremaud i marts/april 2002 for Ungdomspædagogisk Forsknings- og udviklingscenter, Danmarks Pædagogiske Universitet i Odense.

5) Pilotundersøgelse af heltidsundervisningen i den kommunale ungdomsskole. Ved Vibeke Abildskov Hansen og Jens Jakobsen, Ungdomspædagogisk Forsknings- og Udviklingscenter, DPU. Udgiver: HLFU 2002

6) Pilotundersøgelsen s. 61.

7) Skolerådet. Var forløber for Rådet for Børns Læring. Sektionens formand har repræsenteret dels LVU og senere Uddannelsesforbundet i rådene. Forside - Rådet for Børns Læring (xn--brns-lring-i6a4s.dk)

8) Microsoft Word - Evaluering af ungdomsskolens heltidsundervisning_2_2.doc EVA 2010. Evalueringen omhandler ca 2500 elever som var elever i HU i 2009. Evalueringen indeholder stadig en guldgrube af viden om HU.

9) Unge får fornyet skolelyst af heltidsundervisning (folkeskolen.dk)

10) O.24 Forhandlingsprotokol_LC KL_endelig.pdf (uddannelsesforbundet.dk)

11) Budgetloven for begyndere – SKROT BUDGETLOVEN

12) Regler om inklusion | Børne- og Undervisningsministeriet (uvm.dk)

13) Tre lærere 10 år senere: Lockouten i 2013 har mærket os for livet (arbejderen.dk)

14) pjecen-sunde-arbejdsfaelleskaber-til-web_19sept2019.pdf (uddannelsesforbundet.dk)

UNGDOMSSKOLENS URENE BARN FYLDER 50 ÅR

Per Vafai-Blom

– og hvordan kan man ønske en 50-årig ungling tillykke på en fyldestgørende måde – nok ikke muligt med få ord!

Når der her bruges allegorien urent barn, er det med en henvisning til Brinkmanns og Tanggaards begreb om den urene pædagogik, der på mange måder beskriver den nødvendige urene pædagogik fødselsdagsbarnet her, er blevet flasket op med, og som måske har været den kost, der har været skoleformens succes og det vi i dag kan fejre!

På en måde er det en 50-årig, der har været og er evig ung, både på trods og i sit vilkår.

Og det har som så meget andet med den spæde start, tilknytnings-forstyrrelse til sin moder kan medføre – her Folkeskolen. Den forstyrrelse, der gør et barn fortræd og til det barn, der ikke kunne rummes i skolereformen fra 1972, hvor undervisningspligt blev et lovkrav til og med 9. klasse.

Skoleformens rebelske hjerte

Et af datidens modeord alternativ, blev også i starten det ord, der blev sat på skoleformer, der forsøgte i en periode at løse de ekskluderede unge på 8. og 9. klassetrin, der ikke passede ind i den almene folkeskole.

De såkaldte Alternativskoler. Skoleforsøg, der blev vores barns dna, men omdøbt til det lidt uheldige navn Heltidsundervisning med Folkeskoleloven i 1975, hvor den endelig fandt sin plads i Ungdomsskolens regi i en paragraf 3, stykke 2.

Et forunderligt navn, der hurtigt bare blev til H U – ikke hu! Barnet eller HU, som det nu hedder, fik helt fra sin start nogle vilkår, der over de mange år har ændret sig lidt, men som stadigvæk har beholdt sin grundessens.

HU blev sat fri fra dele af folkeskolens begrænsninger. Og i sine 20 år blev HU yderligere frisat ved ikke at være bundet af folkeskolens formelle regler, for så vidt angik deling på klassetrin, fagrække, læseplaner og timeopdeling. Nye vilkår, der naturligt har givet nogle ganske særlige muligheder for at blive det særegent menneskebarn HU udviklede sig til.

HU bibeholdte det urene, den mængede sig ikke med den alt for rene og pæne pædagogik, der i de mange år var optaget af at finde ensidige metoder, der uden sit hjerte rejste rundt fra fag til fag og fra skole til skole.

De andre unge i de andre skoleformer måtte nøjes med at blive reduceret alene til anvendelsen af disse metoder; blåstemplet metoder med en særlig forskningsmæssig evidens.

Metoder, der blev kongevejen til sikkerhed, kontrol og mere læring. HU har bibeholdt sin trods i hele sit lange liv og har gjort op med dette syn. Og blevet ved med at være den urene pædagogik.

Det kommer af at være et kan-barn og ikke et skal-barn. HU har aldrig gået på kompromis med sig selv, men har været en nytæinker og -skaber for at få sin plads.

KAN-BARN IKKE SKAL-BARN

HU har i 50 år med sit vanskelige komplekse sind inspireret andre skoleformer, ja selv folkeskolen, har måtte lade sig smitte af HUs mange måde at kombinere dannelse og uddannelse, at skabe livsduelighed og blive en ung samfundsborger, der netop på trods og med de vilkår, der har givet frihed til netop at finde den vej de mange HU'ere vi mødte i går og møder i dag har fundet.

Og jeg vil påstå, at **HU aldrig har svigtet den opgave, der har sat HU i verden, på trods af at være det marginaliserede individ med de mange øgenavne** med prædikater, som den skoletrætte, den ikke-boglige og med en tidligere undervisningsministers knap så heldige ordvalg, den der tilhører den svage gruppe (1).

(1) Undervisningsminister Ole Vig Jensen, Forord i Heltidsundervisning i Ungdomsskolen, HLFU, 1995

P E R V A F A I - B L O M

Senere i 90'erne kom de mere psykologiserende begreber, som den introverte, den ekstroverte, den udadreagerende, den socioemotionelle – og fra et strukturelt perspektiv i 00'erne blev HU til en gruppe af de marginaliserede, de ekskluderede og de ikke-uddannelsesparate.

Her kommer min respekt for HU, der i trods og med sine vilkår har rejst sig og fundet sin vej trods byrden af påklistede prædikater. Jeg har sjældent mødt nogle andre unge som HU, der, når jeg har mødt HU på gaden, nu lidt ældre end da vi mødtes første gang, der ikke har vist sin uforbeholdne taknemmelighed for de år vi havde sammen.

Det er værd at huske, når jeg med et indre smil i kor har sunget med på, at HU var en af de unge, hvor skolen havde gjort et mindre indtryk på dem, end de havde gjort på skolen!

Måske var der en sandhed i det udsagn, men jeg ved nu, at HU gennem det urene hver dag i 50 år har gjort et stort indtryk på hele skoleverdenen i Danmark, som den levende pædagogik HU er, og som ikke kan indfanges som den rifbjergske våde sæbe, men netop er den unge, der mere sætter sit indtryk på en skoleform, et nødvendigt aftryk, som vi hele tiden må stå på tæer for at lære af - og med.

Tak for det HU, gamle ven.

HU - KOMMUNENS UNGDOMSPÆDAGOGISKE SCHWEIZERKNIV

Lasse Johansson

- 35 år i US og Heltidsundervisningen

Heltidsundervisningen har i 50 år været kommunens mest alsidige og fleksible værktøj, som kan bygge bro mellem undervisningspligt til uddannelses- eller arbejdslivet.

Hver kommune kunnet skabe sin lokale model som en rummelig ramme for de unge, som har brug for en alternativ overgang fra grundskole til uddannelses-, arbejds- og medborgerlivet.

Store forskelle på kommunernes muligheder og de unges behov har været afspejlet i modellerne. Næsten alle heltidsundervisninger har været ansvarlige for lokale overgangsforløb for unge. Initiativerne har været udviklet lokalt eller er kommet fra Christiansborg.

Heltidsundervisning og ungdomsskole bliver næsten altid nævnt i ny lovgivning fra Undervisningsministeriet, når det gælder udskolings- og vejledningsindsatser. Det gælder fx Erhvervsgrunduddannelsen (EGU) og 10.-klassecentre i 1993 og Fri Ungdomsuddannelse (FUU) i 1995.

Jeg har i 35 år i ungdomsskolen haft den glæde at arbejde i et bredt spektrum af kommuner og deres respektive modeller for heltidsundervisning.

Afstand og befolkningstæthed betyder noget, når vi skal lave et undervisnings- og overgangsmiljø for udskolingselever på vej til voksenlivet. Det har jeg erfaret i nedenstående kommuner, hvoraf ikke alle eksisterer længere.

Først nogle få nøgletal **[Til højre -red.]** om kommunerne, derefter summarisk beskrivelse af de enkelte modeller, som jeg har oplevet dem.

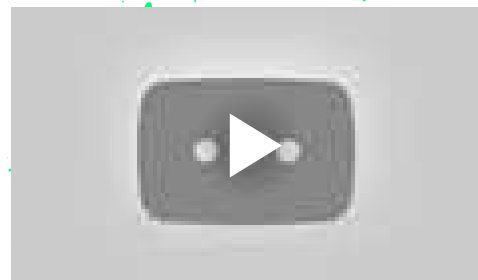
Tak til gamle kolleger for korrigerende og validerende af min hukommelse. Elevnavne er opdigtet.

1989 - Brøndby Ungdomsskoles model var mit første møde med heltidsundervisning. Den holdt til i udtjente pavilloner ved Nørregårdsskolens parkeringsplads. Heltidsundervisningen havde to målgrupper.

8.-9.-klassens målgruppe var elever med sammensatte problemkomplekser, så eleverne havde behov for et mere rummeligt skolemiljø. Den aldersintegrerede klasse på ca. 12 elever var henvist fra folkeskolerne og havde dansk, matematik og engelsk som obligatoriske prøvfag, andre fag blev tilstræbt. Der var god tid til værkstedsfag, herunder ADL-træning (Almen Daglig Livsførelse). Der var tid til at støtte og tale med eleverne.

Erhvervsklassernes målgruppe kaldtes "sent udviklede", dvs. med generelle indlæringsvanskeligheder. Der var to klasser hver med otte elever, alle visiteret via PPR. De var fra 9.klasses alder og opefter. Elevernes uge var tre dage i skole og to dage i praktik eller omvendt. På skemaet var der dansk, regning og ADL-træning. Målet var at mestre en almindelig eller støttet ansættelse og bolig. De fik arbejdsudløb på 17 kroner i timen hjemlet i en gammel skuffeaftale mellem arbejdsmarkedets parter. Lærernes forældrekontakt var ugentligt, hjembesøg rutine, og de tog altid telefonen. PPR lagde mange ressourcer på Ungdomsskolen. Kurator (PPR-vejleder) deltog i heltidsundervisningen flere gange ugentligt. Efter skoleforløbet fik de unge typisk støttet beskæftigelse og nogen almindelig ansættelse.

Ungdomsskolens almenafdeling (fritidsundervisning) tilbød efterværn, rejser mm. i flere år efter, at de var stoppet i heltidsundervisningen. Ungdomsskoleinspektøren har hjemmel til at dispensere for elever over 18 år. Jeg husker Per Vibe på 30 år, som nok var elev-alderspræsident i efterværnet.

1989-1992

Brøndby en lille forstadskommune på 21 km² med stor befolkningstæthed på 1860/km². Nem transport, villige praktikværter i 90'erne.

1992-1993

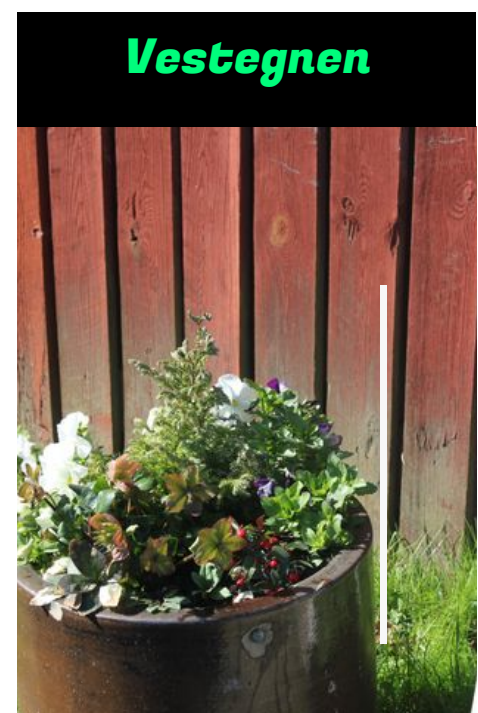
Tinglev med de 326 km² og grænse til Tyskland havde en tynd befolkningstæthed på 28/km². Store afstande, nemt at finde praktikpladser i landbrug og industri.

1993-2014

Haderslev god plads på 817km², hvor elever boede op til 60 km fra Ungdomsskolen. Befolkningstæthed 27/km². Villige praktikværter overalt.

2014-2023

Hvidovre en lille forstadskommune på 23km², men med befolkningstæthed på hele 2.350/km². Meget nem transport, praktikpladssituationen vanskeligere og i øvrigt mindre relevant for målgruppen.

Der var pionerånd, og vi havde løse tøjler fra ledelsen til at udvikle skolen. Med goernes politiske vinde i ryggen var der basis for at gøre noget for særligt for de sent udviklede. De havde en plads i hjertet hos De Radikale, som sad i regering med Poul Nyrup. Undervisningsminister Ole Vig Jensen. Desuden var der opbakning fra den indflydelsesrige forældreorganisation "Ligeværd" fra 60'erne og "Helwegs Fond". Man talte om at lave "Den tredje Uddannelse" ved siden af gymnasiet og erhvervsskolerne.

Kollegerne lavede en forsøgsuddannelse og kaldte den PMU - Praktisk Medhjælperuddannelse med både (uautoriseret) logo, uddannelsesbevis og dimission. Det handlede om både kompetencer og ikke mindst selvværd og ligeværd for de unge. Heltidsundervisningen var langt foran sin tid, idet den tilsvarende "Særligt tilrettelagt ungdomsuddannelse (stu)" kom i 2007.

Ingen talte timer eller spurgte om lov. Alle havde fokus på den unges gode overgang til en værdig plads i ungelivet, samfundet og demokratiet.

1992 - Tinglevs gamle smedje med stuehus, stald og værksted rummede kommunens heltidsundervisning. Målgruppen var "skoletrætte" udskolingselever henvist af ungdomsskoleinspektøren.

De eneste artefakter, der signalerede skole og undervisningsaktivitet, var et par aflagte rulletavler, et dusin gamle skolestole og en OH-projektor.

Skolen i 90'erne

"Skolevejen var lang for de fleste. Ralph, som boede i Lille Jyndeved nabo til den dansk-tyske grænse, og Hans i Terkelsbøl havde begge langt til skole. Forældrene arbejdede i landbruget. Det hændte, at de to elever kom til skole på egen traktor - om vinteren hen over markerne. Alle drengene kunne sagtens læse både tyske og engelske tekster, når det handlede om John Deere, Fendt eller New Holland - deres favoritmærker i traktorer."

Vi var to undervisere som sammen underviste de ca. 8 elever i dansk og matematik i stuen og stalden. I de praktiske fag underviste min kollega pigen og jeg drengene. Flest trivedes allerbedst i de praktiske fag.

Hvad der måtte mangle i teorifag var der til overflod vide rammer for praktiske fag. Vi havde et mindre autoværksted og flere hektar motorbane til bil-markræs og motocross som blev brugt flittigt.

Drengene var i erhvervspraktik i landbrug og industri, hvor de var meget mødestabile. Pigen var i plejehjemskøkken. Flere var ansat på deres praktiksted.

Skolevejen var lang for de fleste. Ralph, som boede i Lille Jyndeved nabo til den dansk-tyske grænse, og Hans i Terkelsbøl havde begge langt til skole. Forældrene arbejdede i landbruget.

Det hændte, at de to elever kom til skole på egen traktor - om vinteren hen over markerne. Alle drengene kunne sagtens læse både tyske og engelske tekster, når det handlede om John Deere, Fendt eller New Holland - deres favoritmærker i traktorer.

Heltidsundervisningen var for eleverne en legitim skoleramme, som de kunne trives i, og hvor de kunne tilegne sig kompetencer som samfundsborger.

Samtidig havde de fortrolighed med arbejdsmarkedet, allerede inden de forlod skolen.

Flere fik erhvervsuddannelser bagefter. Tinglev Kommune blev ved strukturreformen i 2007 en del af Aabenraa Kommune.

1993

HADERSLEV

Kommunen besluttede, da man i 1993 skulle etablere den nye Erhvervsgrunduddannelse (EGU), at den skulle placeres i Ungdomsskolens rummelige lovramme.

Jeg var så heldig at blive ansat som ansvarlig for den toårige, individuelt tilrettelagte uddannelse, som vekslede mellem praktik, skoleforløb og kontraktansættelse. Med mine erfaringer fik vi løse tøjler til at etablere en heltidsafdeling, hvilket man ikke havde i Haderslev Ungdomsskole.

Med synergi mellem de formelle rammer undervisningspligt, heltidsundervisning og EGU etablerede vi et pædagogisk miljø, hvor eleverne havde en fælles social ramme. De havde et ungdomsfællesskab i EGU-klassen på Ungdomsskolen samtidig med, at de fik individuelle kompetencer på praktikstedet.

Heltidsundervisningen, som var en legitim skoledel af EGU-uddannelsesplanen, bestod af dansk, matematik, arbejdsmarkedskendskab ADL, rejser mm. Eleverne fik skoleydelse for skoledelen og lærerløn, når de fik ansættelse på praktikstedet.

Når eleverne havde fuldtids praktikperioder eller havde fuldført, inviterede vi dem til indkald og efterværn. Det var ressourcemæssigt nemt i Ungdomsskolen, som kan etablere enkeltaftener som "almenundervisning", og der kan aldersdispenseres helt op til 30 år.

Heltidsafdelingen voksede med flere lærere, som både underviste, var EGU-vejledere og etablerede og vedligeholdte praktikpladser.

Ungdomsskolens heltidsundervisnings fleksible og stærke rammer viste igen sit værd. Masser af unge i Haderslev profiterede af en individuel uddannelse i en socialitet sammen med dedikerede voksne, som havde både tid, evner og lyst til at udvikle undervisningsmiljøet.

Den Fri Ungdomsuddannelse (FUU) kom i 1995. Den var også 2-årig med minimum tre forskellige elementer, som typisk kunne være højskole, udlandsophold og enkeltfag. Der var ikke krav til praktik eller ansættelse, og der var i mindre grad fælles hold. FUU-elevens tilknytning til heltidsundervisningen var i højere grad "vejlederbaseret". Målet var ikke umiddelbart job og selvforsørgelse.

FUU blev i Haderslev også lagt i hænderne på Ungdomsskolens Uddannelsesafdeling, som den så blev kaldt.

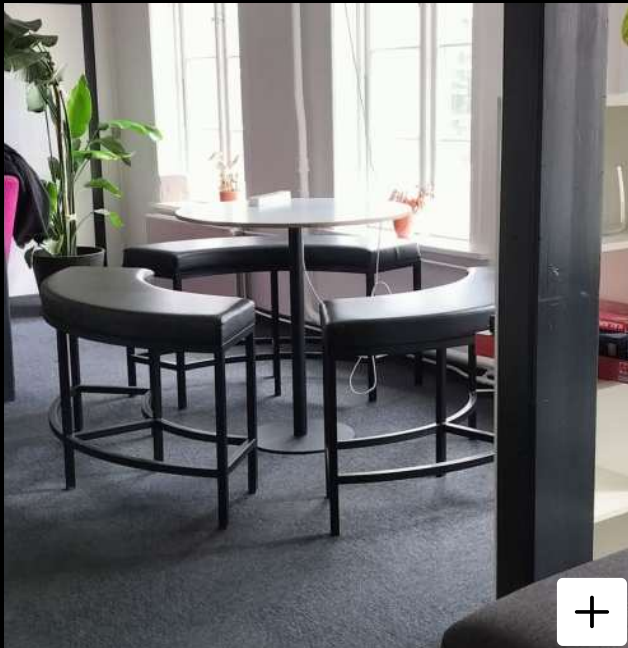
Vi lavede korte introforløb og med mellemrum "indkald", så FUU-eleverne også havde en fælles tilknytning - men i meget mindre grad. Disse elever havde selv mange ønsker til deres FUU-aktiviteter, herunder udlandsophold. Uddannelsen var SU-berettiget.

Der blev lavet mange gode, individuelle FUU-forløb rundt om i landet - nogen steder tilbød man decideret spektakulære forløb.

Uddannelsen blev nedlagt i 2002 efter evalueringer, der pegede på, at uddannelsen var omkostningstung og svær at administrere - især hvis der var behov for tilsyn på oversøiske skoleophold.

Heltidsundervisningen voksede med en sprogklasse for elever under 18 år. Det var ikke hensigtsmæssigt, at 16-årige flygtninge skulle gå på Sprogcentret sammen med deres forældre, bedsteforældre og andre ældre flygtninge.

Heltidsundervisningen var en fleksibel ramme, som kunne løse en relevant ungdomsundervisnings-udfordring i et ungdomsmiljø med kompetente lærere.

Senere etablerede vi en 8.-9. klasse for elever med skrøbelig skoletilknytning og andre problematikker. Stammlærerne var modne, dygtige og varme voksne, som skabte trygge og kompetente "familierammer". Der var tæt samarbejde med PPR.

Ved strukturreformen i 2007 blev Haderslev Kommune udvidet, da kommunerne Vojens og Gram blev indlemmet. Det gav udfordringer med at komme til og fra Ungdomsskolen. Vi havde elever med over 60 km til skole. Det var to timer på knallert hver vej - dog kun én time, hvis knallerten var boret.

Til gengæld fik Ungdomsskolen og delvis heltidsundervisningen overdraget en nedlagt arbejdsmarkedsskole med store ude- og indearealer midt i kommunen. Det betyder, at alle elever nu har max. halvanden time på en lovlig knallert. Afstand og plads betyder noget - på godt og ondt.

2014 - Hvidovre Ungdomsskole var vellidt i kommunen og holdt til i en mindre, tidligere virksomhedsbygning, hvor administrationen, heltidsundervisningen samt enkelte faglokaler havde til huse.

Heltidsundervisningen var defineret som specialundervisning og normeret til 12 og senere 20 elever visiteret fra PPR på basis af skrøbelig skoletilknytning mm. Almenafdelingen (aftenundervisning) havde mange hold og lånte lokaler rundt på de hele ni! folkeskoler. Den spredning af ungdomsskolens aktiviteter var ikke hensigtsmæssig i den meget lille kommune. Skolerne lå spredt med få hundrede meters afstand.

Ungdomsskolen skulle i 2014 overtage én stor nedlagt og renoveret folkeskole. Min første opgave som ny ungdomsskoleinspektør var at flytte og samle ungdomsskolens aktiviteter på den tidligere Enghøjsskole.

Heltidsundervisningen fik ideelle stamlokaler i en fløj med stamlokaler, fælleslokale med køkken og personalefaciliteter. Nu et skærmet pædagogisk miljø, hvor der samtidig er mulighed for at deltage ad hoc i Ungdomsskolens andre aktiviteter og projekter. Der er mange øvebaner i normalmiljøet, som det hele jo handler om.

Heltidsundervisningen blev "afspecialiseret" og opnormeret, og afdelingslederen fik kompetencen til at styre elevtallet ud fra elevgruppens dynamik. Somme tider havde vi flere elever, andre tider færre. Det var en styrke for Heltidsundervisningen at komme tæt på normalundervisningen.

Desuden profiterer heltidsundervisningen, og alle andre udskolingselever i Hvidovre, af almenafdelingens særlige projekter, fx CoopCrew, som understøtter fritidsjobs.

I 2020 overtog Hvidovre Ungdomsskole kommunens 10.klassecenter, som vi havde både hjemmel og plads til. Det gav heltidsundervisningens elever og lærere endnu flere øvebaner tæt på. Nu kan en elev i heltidsundervisningen deltage i enkelte fag i 10.klassecentret, som kendte lærere står for - bare ovre på den anden side af skolegården. De kan også trygt gå til aftenundervisning i almenafdelingen, hvor heltidslærere også har undervisning.

Heltidsundervisningen lever godt i tæt naboskab med alle afdelinger i Hvidovre Ungdomsskole. Alle i Hvidovre har kort afstand til Ungdomsskolen og alt andet i Hvidovre. Lige meget i hvilken retning man cykler, så når man kommunegrænsen på under et kvarter.

Afstand og befolkningstæthed betyder noget, når vi skal lave et undervisnings- og overgangsmiljø for udskolingselever på vej til voksenlivet. Kommunerne har forskellige rammer og behov.

Heltidsundervisningens vide rammer har kommunerne brugt, og tusinder af heltidslærere har skabt overgange på vej ud i voksenlivet for udskolingselever, som havde brug for en voksens hjælpende hånd og skulder.

Kommunens ungdomspædagogiske schweizerkniv lever i bedste velgående, og har nu i 50 år været kommunens mest alsidige og fleksible værktøj til at bygge bro fra undervisningspligt til uddannelses- eller arbejdslivet.

Tillykke til alle de unge og voksne, som har brugt og bidraget til, at vi nu kan fejre Heltidsundervisningens 50 år.

INTERVIEW MED LUKAS SØRENSEN

Underviser og tidligere US elev

At gå vejen selv, og vise den til andre

Interviewet med Lukas Sørensen viser én af de stemmer, der bærer fortællingen om ungdomsskolen videre.

Fra tidligere elev til fastansat underviser har han ikke alene gennemgået en personlig udvikling, men også oplevet ungdomsskolen fra flere vinkler. Her deler han sine tanker om, hvordan ungdomsskolen har formet ham – og hvordan han i dag giver videre af den støtte, han selv modtog.

Da Lukas, som elev, trådte ind i Høje-Taastrup Ungdomsskole, var det ikke af lyst, men af nødvendighed. Han var havnet i en situation, hvor folkeskolen ikke længere var det rette match.

Ungdomsskolen blev en ny begyndelse. Her oplevede han for første gang lærere og voksne, der ikke blot underviste, men også lyttede, forstod og engagerede sig. Især én person satte et markant aftryk: Per, skolens nuværende leder.

I dag er han ikke alene en del af skolens daglige liv, men også en brobygger mellem elever og undervisere. Som en ung ansat med egne erfaringer fra systemet har han en særlig forståelse for elevernes udfordringer. Han oplever, hvordan hans egen historie kan skabe genklang hos de unge: "Hvis de snakker om, at de har lavet noget dumt, kan jeg sige: 'Det har jeg også gjort, men det var faktisk ikke så smart.'"

Om fremtiden er Lukas optimistisk, men også realistisk. Han håber at fortsætte i ungdomsskolen og ser en udvikling, hvor flere unge får behov for et alternativ til den traditionelle folkeskole. Han frygter dog, at politiske beslutninger kan få konsekvenser – blandt andet afskaffelsen af 10. klasse. "Jeg synes, det er at skyde de unge i fødderne," siger han med en overbevisning, der viser hans engagement for sagen.

- IMB

Lukas fortæller her om sin egen baggrund og det, der blev starten på hans pædagogiske rejse:

Jeg startede på Høje Taastrup Ungdomsskole tilbage i 2014. Slutåret hvor jeg kom, var grundet nogle problemer i andre folkeskoler. Så jeg startede dernede på ungdomsskolen og synes egentlig, det var superhyggeligt. Det var rart endelig at komme ned på en skole, hvor man havde lærere og voksne der forstod én, og kunne sætte sig ind i ens problemer.

De var med til at danne én som person. Jeg snakkede med Per. Vi havde meget at snakke om, og det kunne jeg mærke, jeg havde brug for. Han blev en mentor for mig - til at gå pædagogikkens vej. Det synes jeg faktisk var spændende efter at have mødt en person som ham.

Det resulterede så i, at jeg startede på noget FGU og arbejdede lidt med mennesker. Det synes jeg stadig var meget spændende, og så tænkte jeg 'nu tager jeg jobbet og pædagogisk uddannelse'.

Jeg færdiggjorde den og fik der egentlig viden om at gøre en forskel for unge mennesker. Jeg synes, det er vigtigt, at man hjælper dem så meget som overhovedet muligt. Når man som voksen mand har ressourcerne, synes jeg, man lige så godt kan lægge dem hos dem, der ikke har lige så mange. Efter eksamen sluttede, så snakkede jeg med Per, om jeg kunne bruge ressourcerne på nogle af de her unge mennesker."

Om de unge før og nu:

For mig er Ungdomsskolen et lækkert miljø for unge mennesker som egentlig har det svært med at finde ud af, hvad de skal. Man kan sige nu er skolen nede på Taastrupgårdsvej ændret til et specialtilbud for børn og unge med autismespektrum-forstyrrelser, men som jeg ser det, er det egentlig faktisk fuldkommen næsten de samme elever, som var der dengang, som også er der nu.

Jeg synes ikke, man lægger mærke til den store forskel på, om de har en diagnose eller ej, men det er unge mennesker, der har brug for et lille skub eller ekstra krav engang imellem."

Fra elev til underviser. Hvordan bruger du din alder og baggrund?

Det bruger jeg 100%. Hvad jeg lægger mærke til hos de unge. Hvad der er mellem piger og drenge, og hvad der ellers er. Jeg siger, at jeg er en gammel elev, og de har en lærer, jeg også havde engang, som kan fortælle nogle sjove historier om, hvordan jeg var engang. De synes det er super sjovt at se forandringen. Hvordan Lukas, han måske har ændret sig i forhold til, at han var den sure dengang, men at han ikke er det nu, og hvordan det er meget hyggeligere. Man kan også bruge den erfaring, at man selv er ung.

Der er noget mere at kunne sparre med, mellem de unge. Hvis de snakker om 'så gjorde jeg det her' og så siger jeg måske 'det har jeg også gjort, men ved du hvad, det er faktisk dumt. Man kan bruge sig selv som en form for pæl og så sige:

"Det her har været godt for mig! Det her har ikke været så godt, og det vil jeg ikke råde dig til at gøre". Jeg vil egentlig sige, at nogle unge kan have en nemmere måde ved at kunne spejle sig i én, kontra hvis det var måske en ældre person."

Lukas om grunden til at man lykkedes på ungdomsskolen:

Det tror jeg egentlig er en blanding mellem hvor mange voksne vi er, sammenholdet vi har som kollegaer, og så at vi møder med det allerbedste vi kan, for alle de her unge. Det er også, hvor mange vi er. Vi kan have flere på én elev, hvis det bliver nødvendigt. Vi har de her roterende skift, som gør det nemmere at kunne håndtere nogle elever, som har flere behov end andre.

Tanker om de begreber man ser i offentligheden, som også refererer til vores elever, f.eks. 'De udsatte', 'restgruppe', 'sårbar'?

Hvis jeg skal være helt ærlig, og vi lige kigger på dengang, jeg gik der. Der synes man jo ikke, det var sjovt at gå på ungdomsskolen, fordi at man vidste, at det var der, hvor de elever som ikke kunne finde ud af at opføre sig ordentligt - lad os sige at opføre sig ordentligt i en normal folkeskole - blev sendt hen. Der havde man jo ligesom sådan en sygdom at 'jeg er bare speciel, og jeg kan ikke finde ud af noget'.

Selvfølgelig havde man den holdning, men man fandt ud af, at det ikke er sådan, det er. Jeg må også sige nu, at jeg har det sådan meget bredt med det. Jeg synes ikke, man skal kalde unge for special. Det er ikke specialskele. Det er bare skolen, fordi jeg synes ikke, man skal sætte sådan en hue hen over dem. Man skal sige 'nu går du her, og det er fordi sådan og sådan'. Jeg går til de unge som er 'de helt normale', og det er de også i mit hoved. Jeg lader ikke diagnoser definere dem på nogen måder.

Jeg synes ikke, man skal, hvad skal man sige, fagliggøre det. Man skal ikke sige 'du er speciel' og 'du er sårbar'. Det synes jeg ikke, fordi man graver hullet endnu dybere for dem. Det føler jeg i hvert fald.

En enkelt voksen kan gøre hele forskellen. For Lukas blev Per den person:

Vi har begge to haft nogenlunde samme barndom med samme præmisser og uheldige oplevelser. Noget a la det samme.

Det tror jeg egentlig har været rart for mig at kunne dele med en person, som havde samme følelser og oplevelser.

Det var også den måde, han var på. Det var fuldstændig fantastisk, at en person kan komme ind i et klasselokalet og få alles opmærksomhed, og få den respekt og gøre de ting han gør, på den måde han gjorde det på.

Han kunne give mig hans kreditkort

og sige 'smut du lige ned i Netto og køb en sodavand', og så ha' den her respekt og forventning om, at nu har vi lavet en aftale om, at 'det er det du gør', og så er det også det, du gør.

Det synes jeg var skidefedt, at man egentlig havde en voksen der stolede så meget på én.

Lukas om jobbet:

Jeg nyder det. Jeg synes, det er det fedeste arbejde at ha' - at man føler, at man gør en forskel, så jeg håber, at det også er sådan om 10 år.

Om fremtiden for HU:

Hvis man skal give et realistisk bud på HU, så er vi nok en organisation, og dermed en skole, hvor der bliver langt flere elever, der kommer til, end der måske er nu.

"Man skal ikke sige 'du er sårbar'.. fordi man graver hullet endnu dybere for dem"

Jeg ved ikke lige, hvor mange der går der, men jeg kunne forestille mig, at vi får flere elever, som har flere vanskeligheder på den ene eller anden måde med de forskellige ting. Jeg tror i hvert fald at det bliver den mere populære skoleform... end den typiske folkeskole."

Lukas syn på 10. klasse:

Der er kolleger i personalegruppen, der har ytret, at det er en rigtig dårlig idé at lukke 10. klasse, inklusiv mig selv. Jeg synes heller ikke, der er nogen grund til at nedrive 10. klasse.

Der er nogle elever, som går ud af 9. og ikke ved, hvad de skal, og så kunne det være meget fedt at tage 10. klasse på en folkeskole, i stedet for man skal på efterskole for at tage den. Det kan være, hvis man ikke har ressourcerne endnu eller familien ikke har ressourcer til at betale det. Det synes jeg jo er at skyde de unge i fødderne.

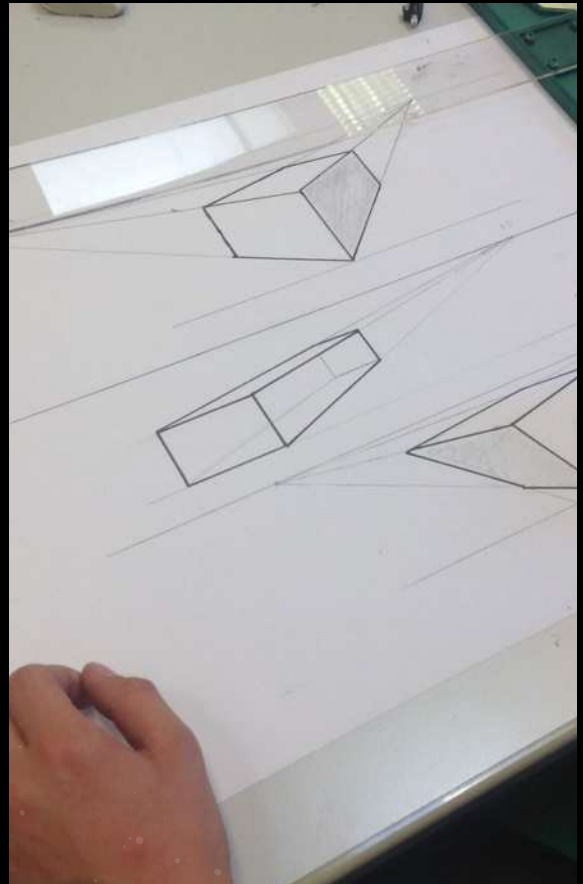
"Selvfølgelig havde man den holdning, men man fandt ud af, at det ikke er sådan, det er."

Elever og US fleksible projekter for kommunen:

HT US er flyttet til et andet sted. Men oppe ved mig kan jeg godt se, at vi har projekter og laver ting, fordi vi har elever, som vi kalder 'soloartister'.

Det er elever, som bliver hentet og bragt. De kommer en time eller to og bliver kørt hjem igen. Der ligger vi dagen for dem. Jeg er sammen med et par elever, hvor vi måske tager ud og maler noget porcelæn, fordi der er stor begejstring for det. Jeg har også en elev, der godt kan lide at rode lidt med cykler, så gør vi lidt af det. Det behøves ikke – hvad skal man sige – at være dansk og matematik, der er på skemaet. Men der er også plads til de her praktiske ting, for det lægger jeg i hvert fald mærke til, at rigtig mange elever faktisk godt kan lide.

Det her praktiske arbejde, som er mere interessant end at skulle sidde og skrive matematikopgaver.

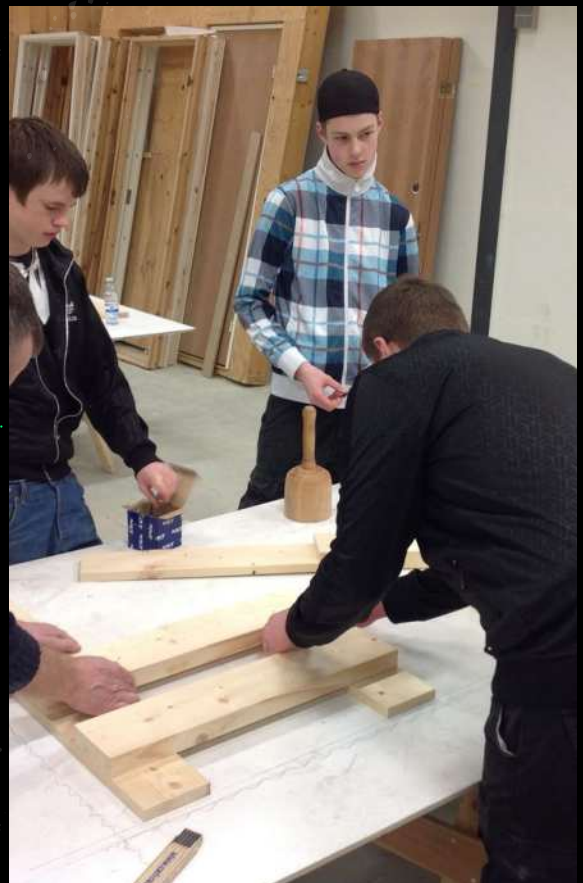

Lukas om én særlig ting ved sin arbejdsplads:

Når der er sommerferie eller efterårsferie, så har jeg muligvis aftaler med en elev, f.eks. har jeg én her senere i dag, hvor jeg tager ud for at mødes med vedkommende. Vi spiser eller laver et eller andet.

Vi fik lov at lave aktiviteter her i sommerferien for en masse elever, fordi man kunne mærke, at hvis der går de her uger, så taber man dem. Der brugte jeg i hvert fald tre uger af min sommerferie på at være sammen med de forskellige elever.

Så det er også en måde vi arbejder på, ved hele tiden at beholde dem inde i skolen, og ikke ligesom sige nu er der bare 6 uger, så ses vi igen. Der møder du bare kl. 08:00. Det andet er ligesom nemmere, hvis man kan sige det sådan.

INTERVIEW MED ANNA KREUTZMANN

Tidligere US elev og STX student

Interviewet med Anna Kreutzmann er en rejse gennem Heltidsundervisningen. En fortælling om udvikling, modstand og erkendelse.

Fra en elev, der følte sig afkoblet fra det traditionelle skolesystem, til en ung kvinde med en stærk tro på sine evner og en forståelse for vigtigheden af en undervisning, der møder eleverne, hvor de er.

Hendes refleksioner vidner om en skoleform, der har formået at skabe rum for individuelle behov og potentiale – et sted, hvor modstand kunne blive til motivation, og hvor personlige udfordringer kunne blive vendepunkter.

I dag er Anna 21 år og arbejder i et advokatfirma efter at have gennemført gymnasiet med topkarakterer. Hun ser tilbage på sin tid i Heltidsundervisningen med en dyb erkendelse af, hvor vigtig denne skoleform er – ikke kun for hende, men for mange andre elever, der ikke passer ind i folkeskolens standardrammer. Hun understreger behovet for, at skoleformen fortsætter med at eksistere og udvikle sig, så flere elever kan få mulighed for at finde deres vej – en vej, der ikke nødvendigvis følger den snorlige sti, men som alligevel fører fremad.

Dette interview er en samtale med Anna Kreutzmann, hvor hun med eftertænksomhed og ærlighed deler sin oplevelse af heltidsundervisningen – en oplevelse, der ikke blot formede hendes skolegang, men også hendes livssyn og tro på sig selv.

- IMB

Anna Kreutzmann -

Opvokset i Albertslund

**Albertslund Ungdomsskole/AUC
DAGKLASSEN 7. - 9. kl.**

**Student fra Vestskovens gymnasie
2023 med et snit på over 12.**

Arbejde; Advokatfirma

Anna fortæller om sin tid på skolen:

Det var jo sådan lidt en rejse, og det tror jeg, det er for mange på sådan nogle ungdomsskoler, fordi at man ofte starter der, fordi at der er et eller andet der gør, at man ikke er det rigtige match til den almindelige folkeskole.

Det er også sådan, at man kan have nogle udfordringer med sig, og det havde jeg også. Jeg havde både sådan mine egne personlige mentale ting at kæmpe med, men også bare at jeg var, hvad?, 13 - 14 år og sur på hele verden og alle voksne. Sur på skole og synes det hele ved noget var noget dumt noget. Jeg kan huske, at min klasselærer Maj Brit kaldte mig for Pindsvin, fordi man stak sig let på mig og ja, jeg strittede.

Det var klart en rejse, fordi at jeg startede som én der var lidt sur på det hele og synes det hele var noget mærkeligt, irriterende, kedeligt voksen-noget, men som jo så endte med at være rigtig glad for at gå i skole.

Anna fortæller om forskellen på folkeskolen og Heltidsundervisningen:

Jeg vil nok beskrive det sådan, at den klassiske folkeskole forsøger at få eleverne til at passe ind i nogle kasser, mens at jeg oplevede at heldagsskolen på ungdomsskolen prøvede at bygge nogle kasser der passede mere til eleverne.

Det var både personlighedsmæssigt, f.eks. var der nogle, der havde brug for ikke at være med i en masse socialt, og der var nogle der havde brug for at blive 'holdt meget i hånden' af de voksne, og nogle som mig der slet ikke ville 'holdes i hånden'.

Men det var også fagligt, fordi at man kom ind i en klasse med forskellige klassetrin.

"Den klassiske folkeskole forsøger at få eleverne til at passe ind i nogle kasser, mens at jeg oplevede at heldagsskolen på ungdomsskolen prøvede at bygge nogle kasser der passede mere til eleverne."

Så vi var både 7., 8., 9. og også nogle 10. klasser, så det var også en undervisning og en skole, hvor man tilpassede undervisningen rent fagligt efter den enkelte elevs behov, hvilket jo også betød at man ikke bare blev tabt.

For nogle gange risikerer man, at når man har haft en øv-periode i folkeskolen, og derfor ikke lige har fulgt med, så har du bare tabt i rigtig lang tid på alt i matematikundervisningen, fordi der er ikke nogen, der kommer og samler dig op.

I Heltidsundervisningen var der ligesom noget mere plads til den enkelte elevs faglige behov og til at møde dem der, hvor de er og så arbejde derfra.

Anna om menneskesynet i Heltidsundervisningen:

Jeg synes, at der var ekstremt meget respekt for den enkelte elevs behov, og der hvor de var. Jeg synes, at man blev mødt. .

Der er jo for eksempel sådan en ting med, at jeg ikke bryder mig om at blive rørt ved,

altså ha' fysisk kontakt med særligt voksne, og det blev for det meste respekteret. Jeg oplevede også, at der var andre elever som f.eks. bare gerne ville sidde og læse i deres bog, mens vi spiste frokost. Så blev de ikke tvunget til at sidde og tale med, sammen med alle os andre. Så fik de lov til det. Jeg synes, at der var rigtig meget respekt, for de grænser den enkelte elev satte. Det synes jeg var særligt.

Et særligt øjeblik:

Jeg synes, der var noget særligt i det at dimittere og i den anerkendelse, jeg fik med. Det var nok hele rejsen i sin helhed, fordi at jeg måske godt kunne være i den positive udvikling, nuher når jeg kigger tilbage. Noget som jeg kan huske og som blev meget direkte symbolsk for, hvordan jeg udviklede mig, var karaktererne.

Fotos: Kim Matthäi Leland

Da jeg var til første terminsprøve i matematik fik jeg 00 og 02, og så næste gang fik jeg 02 og 4. Næste gang fik jeg 4/7. Så fik jeg 7/10 og så fik jeg 10 og 12 til sidst. Det er jo ikke et bestemt øjeblik, men det var nogle samlede øjeblikke, som også symboliserede den der rejse, som jeg var på. Jeg lykkedes med at komme i mål. Det er også et tegn på, at jeg havde været et sted, hvor det ikke var nemt, og at jeg virkelig havde arbejdet for det. Det kom ikke bare af sig selv.

HU medformer menneskesyn:

Heltidsundervisningen har jo givet mig en tro, på at jeg kan, og at det også er okay at få hjælp. At nogle gange for at det skal lykkes, så har man også brug for, at der er nogle andre der møder én, hvor man er. At selvom man nogle gange synes, det er surt og dumt det hele, så kan der godt være en mening med det. Det kan godt have en stor betydning på den anden side, selvom det måske ikke føles somom, at det har det lige i momentet.

Det har også givet mig en åbenhed og rummelighed over for andre menneskers forskelligheder, fordi at sådan nogle heltidsundervisningsklasser jo også tit er et mix af forskellige elever, som kan være, som jeg i hvert fald oplevede det, meget meget forskellige.

Hvilket nok også kommer af de forskellige udfordringer man har, og det har givet mig rummelighed overfor folks

forskelligheder og gjort det endnu nemmere for mig bare at acceptere eller tænke 'nå, men der er nogen, der er på én måde, og der er andre, der er på andre måder, og det er også okay.

Annas syn på forholdet mellem undervisere og elever:

Det var noget, jeg synes var meget særligt. Det forhold, man havde til, altså den relation der var - mellem lærere og elev. Man spiste frokost om samme bord som læreren, og læreren var med ude og holde pause. Så de var på en eller anden måde også en del af det fællesskab, man skabte i klassen. Det synes jeg var meget særligt i forhold til andre skoler. Også det at man i høj grad har de samme lærere, så man bliver ikke kastet rundt i alle mulige forskellige lokaler til alle mulige forskellige lærere, men der er en base og nogle lærere, som man jo også sørger for, at man får bygget et bånd med, og som iøvrigt forstår, hvor man er både rent personlighedsmæssigt, men også fagligt.

En forskel fra starten til slutningen på Annas år i Heltidsundervisningen:

Da jeg startede der, tænkte jeg - "OK, vi er bare resterne fra folkeskolen. Altså vi er dem, der er faldet af på vejen!". Det var et indtryk, som jeg ikke fik af andre. Det har nok mest været mig, der var sur på alt og alle og tænkte "okay, nu putter de mig i det her fængsel!". Men det gik op for mig, i hvert fald undervejs, at jeg havde lige så mange muligheder som alle andre. Det var ikke sådan, at andre fra normale folkeskoler kunne blive til mere end mig.

Der var også kampe, som skulle kæmpes:

Jeg kan huske, jeg sad med studievejlederen i huset. Han synes, det var en dårlig idé, at jeg skulle i gymnasiet. Han synes ikke at gymnasiet, ikke engang HF, var noget for mig. Det er jo sådan lidt ærgerligt, for det er jo det sidste sted, hvor man skulle have det at vide. Der har jeg i hvert fald et syn nu, at det var ikke rigtigt. Her bakkede lærerne mig op.

Skoleformens rolle i fremtidens uddannelsessystem:

Skoleformen har en rolle. Jeg tror, at som jeg selv oplever det, så bliver folkeskolen mere og mere kantet. Der er mindre og mindre plads til dem, der er lidt skæve eller stikker lidt ud. Så jeg har svært ved at se, hvad man ellers skulle gøre, fordi dem der stikker lidt ud, skubber man ud. Der er også nødt til at være et sted for nogle af dem, der lige er kommet lidt bagud.

Jeg havde selv ikke gået i skole i et par år, men det skulle ikke nødvendigvis betyde, at jeg ikke blev til noget. Men af samme grund havde jeg heller aldrig haft en chance i en almindelig folkeskoleklasse, for jeg var jo tabt.

Når jeg sad og lavede dansk og matematik, var jeg på 5. klasses niveau, for det var sidst jeg havde haft matematik. Så jeg tror ikke, man kan undgå, at der er elever, som nogle gange bliver tabt af en eller anden grund. Det kan også være man bliver syg, eller at man mister en forælder, og derfor selvfølgelig bliver lidt tabt i den folkeskole man går i til hverdag.

Jeg tror ikke, at man kan undgå, at der skal være et sted, hvor der er plads til dem, der lige skal samles op.

Ønsker for skoleformen de næste 50 år:

Drømmen er jo i virkeligheden bare, at alle skoler var sådan. Det er jo netop et sted, hvor der er flere ressourcer, og det skaber både en bedre læring, men også bedre socialt sammenhold og miljø. Det er svært at måle på trivsel, fordi nogle af dem, der kommer på ungdomsskolerne, indimellem har det sværere, fordi de er blevet tabt tidligere på deres gamle skole. Så det er en rejse, som man skal på, når man ligesom skal samles op, og samle sig selv op igen. Jeg ønsker, at det får lov til at blive der - måske at der i virkeligheden er flere elever, der får muligheden for skoleformen. Jeg kan i hvert fald huske, at der var flere elever, end hvad der burde være i klassen. Det var fordi, at efterspørgslen simpelthen bare var større end udbuddet kan man sige. Så der var jo ikke helt pladser nok, i forhold til elever der havde behov eller som kunne have godt af at gå der.

Til forældrene:

Jeg kan kun anbefale skoleformen.

Man skal ikke være bange for, om ens barn nu så også kan blive til noget.

Jeg kunne godt forestille mig, at det var et indtryk, der lidt var, at sådan en ungdomsskoles heltidsundervisning er mindre end, hvad man ellers kan få på en folkeskole, men i virkeligheden så er mulighederne større. Man kan lære langt mere, hvis man har lyst.

Så selvom man måske har et barn, der har en masse potentiale til at skulle have en længere videregående uddannelse eller have mange år i uddannelsessystemet, men som måske har nogle udfordringer på andre punkter, så er man altså ikke dødsdømt, rent uddannelsesmæssigt, bare fordi man også spiser morgenmad på skolen og møder lidt senere og ikke har lektier.

Sidste ord til underviserne:

Min lærer Maj Brit var en kæmpe del af det, at gå på ungdomsskolen for mig. Jeg sidder sådan lidt med en følelse af, at det ikke havde været det samme, hvis ikke det havde været hende. Jeg synes det samme om andre lærere på ungdomsskolen. Det havde ikke været det samme, hvis det ikke havde været dem.

Så jeg vil sige, at der er nogle lærere der virkelig, virkelig, gør hele forskellen. Som også er dem, der skaber både det fagligt gode rum, men særligt også det socialt trygge rum, og som bliver ved, selvom at man siger 'Fuck af!' 1000 gange. I virkeligheden lidt som en forælder med den der ubetingede kærlighed, hvor lige meget hvor mange gange, du siger, at du hader dem, så siger de altid, at de elsker dig. De kommer altid tilbage, og de vil altid gerne trøste dig.

Underviserne gav ikke op. Det synes jeg var særligt. Jeg tror også, at det er ungdomsskolen har givet underviserne bedre mulighed for det. Så hvis Maj Brit havde arbejdet på en almindelig folkeskole, havde hun ikke haft samme mulighed for at opnå det, som hun kunne med eleverne på ungdomsskolen.

Foto: Khuram Shehzad

Anja Stevens

32 år

Folkeskolelærer i

- * dansk
- * engelsk
- * historie.

Anja har arbejdet i Haderslev US
heltidsundervisning siden 2000.

Et nærværende perspektiv på Ungdomsskolernes Heltidsundervisning

Anja Stevens har i flere år arbejdet med nogle af de unge, der har haft det sværest i skolesystemet.

Som uddannet folkeskolelærer med erfaring fra både den almene folkeskole og Ungdomsskolens Heltidsundervisning, har hun en særlig indsigt i, hvordan undervisning og relationer kan gøre en forskel.

Anja deler sine refleksioner over forskellen mellem folkeskolen og heltidsundervisningen. Hun taler om den helhedsorienterede tilgang, hvor relationer, tryghed og fleksibilitet er nøgleelementer. Hun fortæller også om samarbejdet med både elever, kollegaer og forældre – og om hvordan en skoleform som denne kan være med til at skabe succesoplevelser for unge, der ellers ville falde udenfor.

For Anja er det afgørende at se hele mennesket – ikke kun eleven i klasselokalet, men den unge med alt, hvad vedkommende bærer med sig. Det er i denne forståelse, at heltidsundervisningen adskiller sig fundamentalt fra folkeskolen, og det er netop denne forskel, der gør, at Anja har svært ved at forestille sig at vende tilbage til det traditionelle skolesystem.

Det er en fortælling om at arbejde med hjertet, om vigtigheden af kollegial støtte, og om hvordan man som underviser også må passe på sig selv for at kunne være der for de unge.

Læs videre for at dykke ned i Anjas oplevelser og tanker om arbejdet i
Ungdomsskolernes Heltidsundervisning. - IMB

'Anja? Hvad ser du som den største forskel på at være underviser i hhv. folkeskolen og ungdomsskolen?'

Den største forskel er, at - det er det hele, der er forskellen. Antallet af elever som man underviser og antallet af voksne, som man har til rådighed, når man underviser. Det er ikke lærere allesammen. Man får nogle megagode input fra de forskellige voksne, der er der.

Så er der hele tilgangen til de unge. Tilgangen er ikke 'nu har vi undervisning, så laver vi undervisning i 45 minutter, og så er det videre til næste'.

Man lærer ungerne at kende, man sætter sig ind i, hvad det er for nogle udfordringer de har, og så tilrettelægger man deres hverdag.

Det er ikke kun undervisning, men man tilrettelægger den hverdag, der giver mening for dem. Vi har altid kørt med, at hvis der er nogle unge, som har det svært emotionelt for eksempel, og som ikke har været i skole i nogle år eller i mange måneder, så pøser vi ikke fagligt på dem lige med det samme.

Det er fordi, de har brug for at føle sig trygge. Så starter vi med, at 'de skal ha' en god dag', og at 'det er mega godt, hvis de kommer i skole fast', før at vi begynder at give dem det faglige. Hvis de vil have eksamen, kan vi strække det lidt ud over et par år. Vi imødekommer det, som de har mulighed for, der hvor de er i deres liv lige nu. Det er de muligheder, som man bare ikke har i folkeskolen.

Anja fortæller om tilgangen til de unge:

På Tingvej, er jeg bl.a. sammen med Michael og Søren. Jeg er folkeskolelærer, og Michael, han er værkstedsmand. Han er praktisk og kan lidt af det hele. Søren er mekaniker. De har bare en anden tilgang til eleverne.

De ser ikke kun på det faglige eleverne kan. De ser 'den hele unge' og så siger de "jamen, prøv og hør her, I kan godt lide at være i værkstedet, så er det der, vi tager fat".

Hvis vi kan give dem en succes, som de måske ikke har haft så meget af før, og det er i værkstedet, så er det bare det allervigtigste. Vi prioriterer, at de får den succes, før vi begynder at putte det andet på dem.

Man har bare ikke den samme, hvad kan jeg sige? Den samme vidde i folkeskolen af voksne mennesker, som der kommer ind i de unges liv på den måde.

Forældresamarbejdet:

Det er et andet samarbejde med forældrene. I folkeskolen var det meget 'så skriver man hjem', hvis der

er sket et eller andet, hvis der er nogle lektier eller hvis der er noget udover det sædvanlige.

Her skriver vi også hjem, hvis de har haft en succes, eller mere generelt. F.eks. 'Nu skal vi på tur, og det kan godt være, at det bliver en lidt længere

Hvis vi kan give dem en succes, som de måske ikke har haft så meget af før, og det er i værkstedet, så er det bare det allervigtigste. Vi prioriterer, at de får den succes."

dag. Er der noget vi skal være opmærksomme på i forhold til de unge? Er der noget vi/de skal være opmærksomme på i forhold til, hvordan de unge kommer hjem eller et eller andet?'

Det er faktisk dagligt, at vi har kontakt. 'Er der noget, som er svært?', 'Er der sket noget?' Det giver forældrene også gerne besked om. Hvis der er sket et eller andet dagen før, som kan påvirke eleverne, og som vi prøver at hjælpe dem med. Det kan være forskellige hensyn vi tager i løbet af dagen. Det kan være overvejelser om, vi skal presse dem lidt mindre eller om de har brug for lige at tage en lur inde på sofaen, fordi det har været en lang nat, hvis de f.eks. har haft en masse natterend på opholdsstedet. Så kan det være de lige har brug for en times tid, hvor der ikke er nogen, der stiller krav til dem overhovedet, så de kan opbygge noget energi.

Jeg synes, det er meget tydeligt, at der er nogle forældre, der har et andet syn på skolen end man normalt har. De har haft forældre, der selv har gået på ungdomsskole dengang, de var unge, og som har haft nogle rigtig trælse oplevelser, fra da de gik i folkeskole.

Vi har helt sikkert også nogle forældre, der husker, hvor træls skolen var dengang, de gik der, og ikke tager det så seriøst med deres børn. F.eks. med skolevægring. Det betyder måske ikke helt så meget, fordi 'det var i hvert fald folkeskolen, som var noget lort'.

Men når de så kommer ud til os, og jeg vil ikke sige, når det er gået galt, men når eleverne er kommet ind i en rigtig dårlig periode og de simpelthen har svært ved at komme tilbage til folkeskolen, så kan vi godt starte med at have nogle forældre, der er meget skeptiske for den måde vi gør tingene på. For 'hvordan fanden skal de få en uddannelse og en fremtid, når vores vigtigste opgave er, at de egentlig bare har det godt, og at de kommer afsted'.

Så sker der typisk det, gerne efter den første skole-hjem samtale eller i hvert fald det første max halve år, så kommer forældrene tilbage, og er ekstremt taknemmelige for den måde, vi har tilrettelagt det på.

Den tilgang vi har til de unge, at de godt kan mærke, at de får nogle rigtig glade børn hjem, fordi det her er en skole, som ser dem, og ikke bare ser det, de ikke kan.

Om at passe på hinanden som kolleger:

Jeg synes, vi er rigtig gode til at passe på hinanden. Ude på Tingvejen er det ikke så stort. Vi er ikke så mange. Så det er megavigtigt, at vi ved, hvor vi har hinanden og det er megavigtigt, at vi ved, hvordan hinanden har det. Så vi plejer lige at ringes ved om morgenen inden vi mødes.

Jeg møder ud til skolen kl. 08:00, og der har jeg et par elever med og sørger for, at der er morgenmad. Jeg får forberedt mig lidt. Michael og Søren kører rundt og henter elever her i Haderslev, og så kommer de ud til os. Inden at vi går igang kl. 08:00 så er det vi lige har fået snakket sammen. Det kan være om 'eleven der ikke kommer i dag' eller 'eleven der kommer, som har brug for, vi lige er lidt stille og rolige'. 'Det skal ikke være den vildeste morgen'. Vi kan godt tage det stille og roligt, og de har måske lige brug for at sidde på sofaen lidt. Det er 'morgenvejret'.

Nogengange så sker der nogle ting i hjemmelivet. Jeg har små børn. Der kan godt ske rigtig mange ting, og det kan godt have været en rigtig lang nat. Så får man lige sagt, 'jeg er lige en lillesmule træt i dag. Det kunne være rigtig fint, hvis jeg kunne få lov til lige at trække mig en halv times tid midt på dagen, hvor jeg lige kan puste ud', og det er der altid plads til. Det samme omvendt.

Hvis Michael skal til et møde, eller hvis der er sket et eller andet derhjemme. Så vi får lige vendt dagen.

Så ved vi også, hvad der foregår, hvis vi zoner lidt ud eller hvis nu at vi er lidt kort for hovedet. Det giver mulighed for at steppe ind og tage over, hvis det er nødvendigt.

Udviklingstanker til til arbejdsdagen og skoleformen:

Ledelsen har været gode til at sende os på relevante kurser. Jeg ved, at økonomien på skolerne bliver strammere og strammere. Kurser er sådan noget, jeg gerne vil blive ved med, sådan at vi f.eks. kan blive ved med at komme på Storkursus.

Jeg ved, at det også ligger økonomisk på skolerne og hos lederne. Det giver bare så meget. Ikke kun ved at forhindre personaleflugt, men det giver også i forhold til vores arbejde med de unge. Jeg synes, at hver gang jeg har været med på Storkursus, så får jeg lidt mere gnist. Så giver det mig mere til at blive ved. Man får bare nogle fede muligheder, når man er afsted sammen i sådan en lærergruppe.

Jeg lagde mærke til, at der kom de her sedler ud i forhold til pensionsselskabets muligheder med forebyggelse og Kompasforløb. Det her med hjælp, hvis man er ved at få stress eller hvis man har stress. Sådan nogle tiltag synes jeg også er vigtige.

Det er vigtigt med mulighed for at få hjælp igennem skolen og gennem fagforeningen, og at man ved, hvor man skal gå hen. Det er især i vores felt megavigtigt, at tænke på det mentale helbred, fordi at vi udover vores eget liv, også har nogle unge mennesker, der kan tage rigtig meget på ens energi og ens overskud. Så sådan noget synes jeg også er vigtigt.

Om unges udfordringer:

Vi har nogle unge, som er i UKN forløb [Som har fået dom i Ungdomskriminalitetsnævnet - red.], og hvor vi snakker med politiet engang imellem, for at fortælle, hvordan eleverne klarer deres skolegang og sådan noget. Det er en del af at overholde de retningslinjer, der skal til, for at de

"Det her med at få hjælp, hvis man er ved at få stress... er vigtig.."

ikke ender i fængsel inden for de næste år.

Vi har elever med ADHD, vi har ADD elever, og vi har nogle, der er socio-emotionelt udfordrende. Det er dem, vi har flest af. Når de først ved, at de er trygge ved os, og at de har nogle voksne mennesker, som rent faktisk er der for deres bedste, og at det vi gør også er for deres bedste, så læner de sig meget op ad én. Ikke altid kun i forhold til det, som er svært.

Man får også nogle rigtig gode snakke med dem, om alt det de har oplevet igennem deres barndom osv. Men det kan også være omvendt. De stoler på én, og kan derfor give én modstand [Fordi det er en tryk voksen, hvor man kan stole på reaktionen].

Jeg kan ikke sætte tal på, hvor mange gange jeg er blevet kaldt en 'bitch' eller at de har været efter mig fordi, at jeg 'skal kende min plads i køkkenet' og at kvinder 'ja de er bare til for at xx'.

Det er jo sådan nogle ting, som nogengange rammer mig mere end andre gange.

Vi har også haft nogle alvorlige samtaler med forældre. Som udgangspunkt så er jeg ligeglad, også fordi jeg godt ved, hvor det kommer fra. Jeg ved jo godt, de ikke mener det. Men når man har hørt det nok gange, så kan man godt blive sådan lidt ramt i det.

Det er også der, hvor vi har den psykologiske tryghed ude hos os, hvor vi kan få snakket om det, og sige til hinanden 'jeg synes, det er hårdt det her, og jeg synes faktisk, det er noget lort'.

Det kan også være 'lige nu i denne her periode, der har jeg faktisk lidt ondt i maven over at komme på arbejde, fordi jeg ikke gider at blive ved med at høre på det der'. Så har vi nogle gode snakke. Hele vejen rundt lærer man noget af, at vi reagerer autentisk.

Anja, om én af de gange hun gjorde en forskel for en ung ved at stille sig i den svære position:

Vi havde en elev for nogle år siden, og hun var udfordret. Hun boede i plejefamilie, og hendes største ønske var at komme hjem. Det var megahårdt for hende. Hver dag ville hun bare hjem, og hver dag var det det, som var hendes fokus. Hun kunne slet ikke koncentrere sig om det der med at komme i skole. Hun kom i skole, fordi det skulle hun. Plejefamilien sendte hende afsted, men når hun var der, var hun meget bitter. Tit sur og træt og kunne slet ikke samle sig om det her med det faglige. Hun havde en sagsbehandler, som ringede til hende i tide og utide. I skolen, om morgenen og om aftenen, og det gjorde det bare ikke nemmere.

Så havde vi et møde med moren, sagsbehandleren og plejeforældrene, hvor vi sagde, at vi simpelthen ikke kunne give grønt lys for, at hun skulle hjem. Det ville ikke være vores anbefaling. Vi kunne ikke gøre det, fordi vi var bange for, hvad hun ville ende i. Hun kunne ikke koncentrere sig i skolen, med alt det der foregik i baggrunden. Der skulle være en fast aftale, der hed, at 'når hun er færdig med 9. klasse, så kommer hun hjem', og ikke noget med at arbejde på det før. Det gik de med til, og de var megasure.

Men det endte simpelthen med, at vi fik et år, hvor hun bare var, altså hvor hun hvilede i sig selv, og hun tog imod alt, vi gav hende næsten med kyshånd. Hun hørte, hvad vi sagde. Hun deltog i det sociale 100%. Hun deltog i det faglige og endte med at få en rigtig flot 9.klasse.

Vi går faktisk derfra med tårer i øjnene, fordi vi bare synes, hun har gjort den vildeste udvikling på de år, hun har været hos os. Det ender også med, at moren takker os for beslutningen, fordi hun godt kan se hvilken udvikling det har gjort for hendes datter.

Så det er sådan en historie, der egentligt er en fælles historie. Det var ikke til at se, vi ville få sådan en stor succes ud af det.

Dejligt, når vi får dem sendt afsted på en rigtig god måde. Vi har også elever - især drengene - som har rigtig svært ved det faglige, især dansk - hvor vi i alligevel ender med at sende nogle afsted med rigtig flotte karakterer.

De er megastolte af dem selv og det de har lavet. De tager imod det, og dejligt at se hvordan nogle af dem kommer videre i uddannelse og rent faktisk opnår det, de har drømt om.

Om Heltidsundervisningen:

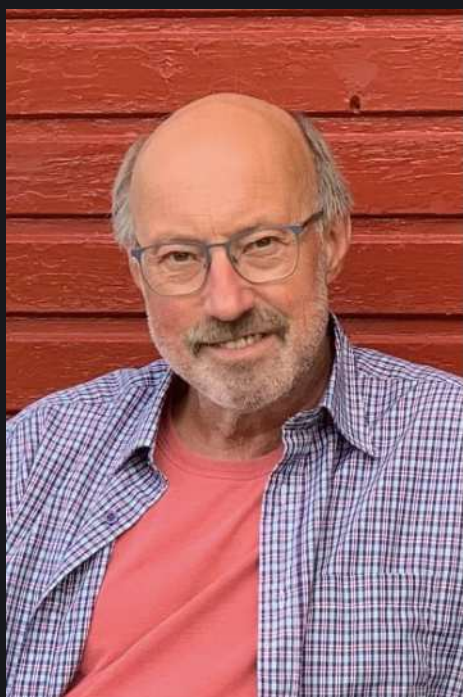
Det er den bedste arbejdsplads, jeg nogensinde har haft. Jeg får lavet noget af det faglige jeg godt kan li' at lave, når man er skolelærer, men jeg får også den her relation til eleverne, som bare gør, at det er meget federe og meget nemmere at få dem sendt af sted på en eller anden måde, også selvom at det er hårdt engang imellem, fordi at de er udfordrede.

Man lærer ungerne at kende på en anden måde, og det gør altså bare noget. Det er det, der er fedt, synes jeg, med det her arbejde. Man lærer at kende dem, man sender afsted, og man får et forhold til dem. Det gør man ikke på samme måde ude i Folkeskolen.

I DE RETTE RAMMER

Kim Stendorf - Lærer og viceskoleleder →

Hvor mange kender du, der lever mega fedt af noget, de slet ikke kan finde ud af? Ingen – nej vel – det er derfor, det er lærernes og din opgave, at finde ud af, hvad du er god til.

Man går i skole for at få sin vilje! Man skal blive så go' til at være sig selv, at man kan træffe beslutningerne. Så det ikke bliver mor, kæresten eller en sagsbehandler, der gør det...

Umiddelbart helt banale spørgsmål og udsagn, men faktisk i årevis helt centrale dele af samtalen med elever og forældre, ved opstart i Heltidsundervisningen i Slagelse Kommune. Og på sin vis vel også et ret godt billede af, hvad der kendetegner Heltidsundervisningen – i al fald i vores lokale udgave.

Kikker man ind i rigtig mange andre skole-kontekster, især folkeskoler, tegner der sig et ganske andet billede. I rigtig mange år har inklusionsdagsordenen stået øverst på listen over indsatser i skoleregi, ikke mindst som følge af "inklusionsloven" fra 2012, og tankerne er da også grundlæggende smukke.

Problemet er bare, at det jo ret hurtigt viste sig, at det slet ikke kunne være ude i virkeligheden.

Timingen var elendig.

Loven skulle implementeres sideløbende med en skolereform med fokus på elevplaner, nationale test, obligatoriske afgangsprøver, masser af dokumentation, nye arbejdstidsregler etc. Og et fravær af en styrkelse af den specialpædagogiske indsats og kompetenceudvikling.

Sammenlagt kan det vel koges ned til, at det nærmest var umuligt, at skabe den nødvendige fleksibilitet i skolen, og derfor oplevede og oplever den enkelte lærer, elev og forældre et handlerum, der er alt for lille i arbejdet med udsatte og udfordrede børn og unge.

En katastrofe for den enkelte elev, der i flere år i inklusionens navn bare har oplevet sig selv som mere og mere stigmatiseret.

Heltidsundervisningen har på baggrund af lovgivningen omkring Ungdomsskolen, i mit personlige synsfelt, fået muligheden for at tilbyde en helt anden oplevelse, af det "at gå i skole" for den enkelte elev – og har virkelig taget den mulighed til sig.

Der er mange facetter af Heltidsundervisningens DNA, som vi har arbejdet i og med i mange år, som i dag er fokuspunkter, samtaleemner eller ligefrem formulerede mål for almensystemet.

Relationsskabende fokus og adfærd fra personalets side, over for såvel elever som forældre, er et af de væsentligste.

Hvis man altså spørger forældre og elever. Det har vi gjort løbende i årevis, blandt andet i forbindelse med afsluttende samtaler, når eleverne skulle videre i deres valgte uddannelsesstilbud eller jobs.

Her er udsagn som: "jamen, du taler jo heller ikke som alle de andre lærere", faktisk en ros. En anden faktor, der nævnes næsten hver gang, er, at undervisere og ledere har TID og er tilgængelige, når det er opleves nødvendigt.

At et forældremøde ikke nødvendigvis løber ad stablen

torsdag, med 10 - 15 minutter afsat til hver familie, men at der er tid til, og opmærksomhed på, at skabe en god oplevelse i et trygt rum for både elever og forældre.

En så enkel ting, som at forældrene fra start er blevet lovet, at de

aldrig bliver konfronteret med nye negative ting omkring eleven på et forældremøde for første gang, for de bliver altid kontaktet umiddelbart efter en eventuel negativ hændelse.

Det skaber tryghed og giver overskud til at nyde kaffen og kagen ved mødet, som selvfølgelig har fokus på det, der virker for eleven.

Alle ved jo efterhånden at begreberne trivsel og læring hænger uløseligt sammen. Uden trivsel – ingen læring OG uden læring – ingen trivsel. Det er almen viden, men det var det ikke tilfældet fra 20 år siden. Så når det halter for alvor for den enkelte elev på en skole og et modløst udsagn, som dette, dukker op ved en samtale:

"Jamen det er jo lige meget, om jeg drejer til højre eller venstre, når jeg kommer ind ad døren og går op ad trappen"

– så har eleven udviklet "matrikel-allergi". Så er skolens muligheder for at skabe endnu en ny ramme og flere nye tiltag omkring eleven, for at skabe bedre trivsel og læring, stort set udtømte. Også selv om eleven oplever lærere, der gerne vil og hensyn, der hjælper.

Så dukker der en helt ny betydning af ordet segregering op. Oplevelsen af adskillelse fra det kendte bliver pludseligt oversat meget positivt, og hvor ofte har undervisere i heltidsundervisningen ikke hørt spørgsmålet: "Hvorfor skulle vi vente så længe? Hvorfor skete det ikke fra lang tid siden?".

Ovenstående er nok ikke lige comme il faut på Borgen og nærmeste omegn, men det er kendsgerninger.

Det er bare ikke meningsfuldt, at skulle forholde sig til et givent pensum i dansk for en elev, der er et sted, hvor det lige nu handler om, at skulle gøres sikker i forskellen på lydene mellem bogstaverne y, æ, ø og å, og endda også skulle genkende udseendet af dem.

Derfor er de lovgivningsmæssige rammer alt afgørende for Heltidsundervisningens succes. Det er her vi virkelig har muligheden for at "nøjes med" at tage fat i elevens nærmeste udviklingszone, og derfor komme i mål med vores indsats, uanset om det gælder vokaler i dansk, sociale relationer, tilberedning af frokost, overnatning uden for hjemmet eller forskellige diagnoser etc.

Uanset udfordringerne har Heltidsundervisningen mulighed for, at fokusere på den enkelte elevs behov, potentiale, kompetencer og udvikling, og ja, det er langt hen af vejen ikke muligt i folkeskoleregiet. Der hvor mulighederne for en så meningsgivende adfærd var klart de største, var i den almene 10. klasse. Så den slukker man selvfølgelig for, hvilket i min optik, og med +10 års erfaring som viceskoleleder på (undervejs) Danmarks største 10. klasse center, er en katastrofe.

Der er uendelig mange unge, der efter 9. klasse blot har behov for luft, modning, forandring, nye relationer og så en afklaring på retningen for deres kommende valg af uddannelse. Disse unge bliver nu tvunget til et hurtigere valg, et valg, som de selv

italesætter som værende voldsomt og uønsket. For det skal jo træffes, FØR de er afklarede.

Slutteligt vil jeg runde en relativ ny indsats, som Heltidsundervisningen i Slagelse (og den almene Ungdomsskole) har et meget stort udbytte af at arbejde med. Det startede i 2016 med et projekt båret af Tine Nord Raahauge, Naturvejleder i Slagelse og Poul Hjulmann Seidler fra Skovskolen, KU, baseret på en narrativ tilgang til arbejdet med at integrere naturen i arbejdet med, og udviklingen af, elevernes personlige og sociale kompetencer.

Efterfølgende blev dette samarbejde fra 2017 en del af Bikubenfondens store indsats "Natur Til et Godt Liv - Laboratoriet" (NTGL), hvor Slagelse Kommune – primært Ungdomsskolen - er partner i projektet, der har base i Svanninge Bjerger på Fyn.

Der arbejdes nu med at udbrede arbejdet med at integrere naturen i arbejdet med udsatte unge, og skabe transfer imellem den unges oplevelser i naturen og den unges hverdag, og vores erfaringer er meget, meget positive.

Der er virkelig tale om en genvejstast i forhold til at nå i mål med den unge og skabe en tilstand, hvor den unge endelig får slettet filen med indholdet "jeg er ham/hende, der ikke kan.." og erstattet den med en fyldigere og meget mere konstruktiv fil med et brugbart indhold. Det gælder i øvrigt indenfor alle de tre kompetenceområder, personligt, socialt og fagligt. Der er tilknyttet en række eksterne evaluatore til arbejdet, og der er derfor dokumenteret en lang række positive effekter, både direkte og indirekte. Blandt de eksterne er bla. Oxford Research, Cefu, VIA University College m.fl.

Jeg kan på det varmeste anbefale at læse magasinet "Vi styrker Unge i Naturen" og en lang række andre artikler og evalueringer, der kan tilgås på Bikubenfonden.dk/natur-til-et-godt-liv.

Der dukkede ET svar på det første spørgsmål op undervejs. William, en herlig små-autistisk knægt svarede: "Det ved jeg godt nogle influencere gør, for de ved ikke en s... om det, de skriver om... Han havde siddet hjemme foran PC'en i et halvt års tid, og heldigvis ikke spillet hele tiden væk.

SKIBHUSSKOLEN

Sven Erik Schmidt -
Lærer, pædagog og afdelingsleder

En elev kan opfylde undervisningspligten i Den Kommunale Ungdomsskolen, Ungdomsskolernes Heltidsundervisning. Som Undervisningsminister Ritt Bjerregaard sagde: Det er et alternativ til ingen undervisning.

Skibhuskolen, under Korsløkke Ungdomsskole, blev etableret i januar 1980, efter at eleverne havde modtaget undervisning det første halve år i lånte lokaler på en folkeskole.

Rammen var en gammel faldefærdig gård med et dårligt stråtag på staldlængerne. Stuehuset var uden varme, hvorfor opvarmningen var med gasovne. Der var toilet i gården, hvor spanden skulle tømmes, når den var fyldt. Vand til kaffe og te blev hentet i staldbygningen. Senere blev der opstillet en toiletcontainer som på byggepladser.

Det hele var meget interimistisk, men eleverne kom hver dag.

Vi havde undervisning i fagene, dansk, matematik og engelsk og et dyrehold med bl.a. høns, gæs, en lille pony, grise, kaniner og geder, senere kom får til.

Der var græs, som skulle slås, der skulle gøres rent og laves frokost. Det var en del af eleverne og de voksnes hverdag.

Dyrene skulle fodres hver weekend. Og eleverne kom stadig hver dag.

Fra starten havde Skibhusskolen 2 elevgrupper: Dels 8-10 undervisningspligtige normaltbegavede elever, der havde problemer med at benytte den undervisningsform, som folkeskolen kunne tilbyde, dels 10-12 ikke undervisningspligtige elever, som ønskede en 10. klasses afgangsprøve, men indenfor andre rammer end folkeskolens.

Til de undervisningspligtige elever var normeringen 1½ lærer og 1 klubpædagog. Til 10. klasse var 1 lærer fast tilknyttet med lidt ekstra timer til gæstelærere. De 3 lærere supplerede hinanden og underviste i deres fag på begge hold.

Klubpædagogen var kun tilknyttet de undervisningspligtige og skulle tilrettelægge praktiske aktiviteter for de elever, som ikke kunne motiveres for faglig undervisning.

Til det formål blev der etableret et træværksted, og senere fulgte systue, køkken samt metalværksted og dyr på marken. Pædagogen skulle være på skolen efter skoletid og være med til at etablere fritidsmuligheder for eleverne.

Skolens åbningstid var 40 timer pr. uge og den fulgte folkeskolens ferieplan, dvs. 200 skoledage.

Personalemæssigt var udfordringen den, at man var ansat på timebasis under den kommunale ungdomsskole og var kun ansat 200 dage pr. skoleår. I ferier var man arbejdsløs, dog var en af underviseren ansat i folkeskolen udlånt til Skibhusskolen, denne person havde sommerferie med løn.

Årene gik.

Omdrejningspunktet var, at eleverne skulle opleve, at det var dem, som var i centrum, og den faglige undervisning var på elevens niveau.

Derudover blev der i kraft af husdyrene etableret en minizoo, hvor dagplejemødre og små børnehavegrupper besøgte skolen og blev vartet op af eleverne. Efter oplevelser med dyrene var der tændt bål i haven, køkkenholdet havde bagt boller og lavet saftevand til de små og kaffe til pædagogerne. Desuden kunne børnene lege i haven og klatre i træerne.

Omkring 1984 blev skolen renoveret. Det tog et par år, fordi det blev et aktiveringsprojekt under Odense Kommune, men resultatet blev nogle fantastiske rammer.

1991 fik Skibhusskolen forsøgsmidler til Tilkoblingen, et projekt hovedsageligt for elever, som havde sagt farvel til skolen, men som stadig ikke havde styr på fremtiden. I forbindelse med dette projekt havde vi et godt samarbejde med Social-forvaltningen og PPR, omkring de enkelte elever. Det mandede ud i en fondsansøgning om midler til at ansætte en familierådgiver, udlånt af forvaltningen. Ansøgningen blev imødekommet med så mange penge, at der også blev socialrådgivertimer til byens øvrige heltidsundervisninger.

Efter 1990 blev dyreholdet gradvist en mindre del af skolens hverdag, og i 1995 blev det besluttet, at vi skulle have mere fokus på udlån af friluftsudstyr.

Dette blev den spæde start på Grejbank Fyn, som vi etablerede i et samarbejde med Friluftsrådet, Ungdomsringen og Efterskole-foreningen. Grejbanken udlånte friluftsudstyr til skoler, klubber, institutioner og foreninger og blev så stor en succes, at Friluftsrådet ad åre etableret nye grejbanker fordelt over hele Danmark. Grejbank Fyn startede i det små, men blev hurtigt en af landets største og mest nytænkende grejbanker, med mest udstyr og flest udlån.

Dagligdagen på Skibhussskolen startede med, at eleverne begyndte med faglig undervisning. Fagene dansk, matematik og engelsk, herefter var der praktisk undervisning.

Der var et kontorhold som modtog reservationer på grej og gav besked til værkstedet om at pakke det bestilte udstyr.

Når udstyret kom retur, skulle det tjekkes og gøres klart til nye udlån, men også gives besked til kontoret, som så sendte en regning til låneren.

Værkstedet var opbygget til vedligehold af skolen, men også vedligehold og udlån af Grejbankens friluftsudstyr.

Derudover var der et køkken/kantinehold som bespiste alle på skolen ved frokosttid. Indkøb til køkkenet foregik sammen med eleverne i de lokale butikker.

Man kan sige det lignede en form for produktionsskole.

Værkstedsrammerne ændrede sig hele tiden i forhold til de opgaver, som blev taget ind, og under hensyntagen til de pågældende elever.

De var altid med i hverdagen, og havde eleven haft en god dag, var det grundlag for en god start på næste dag.

1992 kom der endelig en overenskomst på området og daglejerprincippet forsvandt.

Nu bestod staben af 4½ fuldtidsansatte lærere til de to grupper. Senere blev der igen ansat en fuldtidspædagog.

Elevgruppen ændrede sig konstant. Bl.a. blev der færre 10 klasseelever, fordi nogle i stedet valgte produktionsskolen, hvor de fik løn. Målgruppen blev derfor ændret til kun at være for undervisningspligtige,

dog med mulighed for et år mere, hvis der var behov.

En del elever fik slet ingen afgangsprøve. Nogle sprang selv fra, andre blev rådet til det, for at de ikke skulle opleve endnu et nederlag. Andre fik nok prøven, men med et dårligt resultat.

De lærte – måske – at gå til "eksamen", men de lærte ikke at begå sig, og den viden de fik, var ikke umiddelbart brugbar.

Med den målgruppe, hvor eleverne var så forskellige, kom en individuelt tilrettelagt faglig undervisning mere på dagsordenen. Samtidig var det en væsentlig erfaring, at de færdigheder, som var rettet mod en afgangsprøve,

ikke nødvendigvis var de færdigheder, eleverne umiddelbart havde mest brug for.

Dette resulterede i, at vi i 1998 annoncerede at skolen ville være "eksamensfri" fra skoleåret 1999/2000.

Eleverne skulle "befries" for prøvepresset, så de kunne modtage en undervisning, som var mere relevant for den enkelte.

At undervisningen var prøvefri, betød ikke at vi på Skibhussskolen slet ikke tillagde Folkeskolens afsluttende prøver værdi.

Tværtimod er det et mål at gøre eleverne parate til at tage prøverne efter opholdet på Skibhussskolen, hvis de overhovedet kan – og hvis det er relevant i forhold til deres fremtidsønsker og – planer.

Skolen tog ansvar for at hjælpe med at finde det rette skoletilbud til den enkelte elev, når eleven – efter et samråd med forældre og den pågældende skole – så ud til at være klar til prøveforberedende undervisning.

"Samtidig var det en væsentlig erfaring, at de færdigheder, som var rettet mod en afgangsprøve, ikke nødvendigvis var de færdigheder, eleverne umiddelbart havde mest brug for."

F.eks. på Dagskolen (som var en slags special 10.- klasse på vores ungdomsskole). Når elever startede på Skibhusskolen havde de altid mange faglige huller, og her var det vigtigt, at de blev fyldt for at gøre elevens basisviden så god som muligt. 1998 var dyreholdet reduceret til nogle geder, som afgræssede de grønne områder omkring skolen, men dem holdt vi fast i, fordi de gav en god kontakt og dialog med naboer og bydelens børn.

I hverdagen havde vi nu fokus på, hvad den enkelte elev var god til, og hvad hun havde lyst til at udforske og blive bedre til. Undervisning er vigtig, men det er også vigtigt, at den enkelte elev ved, hvad hun mangler at lære. Der var opgaverne i værkstederne, hvor eleverne skulle tale med fremmede. En elevs hverdag på Skibhus bestod ofte af opgaver, som krævede stor ansvarlighed.

Det udstyr som blev pakket og sendt ud, skulle være sikkerhedsmæssigt i orden, f.eks. redningsvestene altid var sikre, og at kunderne kunne have tillid at alt var i orden.

"Vi forsøgte hele tiden at stille anderledes krav end dem, som de kunne huske fra folkeskolen"

Udlånet af friluftsudstyr var nu blevet så stor en del af hverdagen og vores undervisning, at eleverne var stolte af det, de lavede. De oplevede, at de kunne bruges af nogen. De blev servicemindede og bedre til at fungere socialt.

Vi forsøgte hele tiden at stille anderledes krav end dem, som de kunne huske fra folkeskolen f.eks. om sommeren brugte vi tid på at lære eleverne at windsurfe, og når vi var på vintertur i Norge gjorde vi meget ud af at eleverne fik lært at stå på ski og snowboard, fordi det var vigtigt, at vores elever oplevede, at de kan noget, som mange af deres kammerater ikke kunne.

At kunne samle en ny mtb cykel fra kassen. At man kunne bygge sin egen cykel ud af 5 gamle. Køkkenholdet kunne lave al måden til et kursus, som blev afholdt i vores lokaler. Eleverne kunne noget, som mange jævnaldrende ikke kunne, og der var stor ros i luften. Det er sejrene, som giver selvtillid, som gør at eleven igen får lyst til at prøve nye udfordringer, som for ham er meget, og som har givet nederlag tidligere.

Samtidig var der fokus på, at eleverne kom i virksomhedspraktik, at de fik en fremtidsplan og et mål inden de forlod skolen.

Vi havde fast undervisning i dansk og matematik.

Eleverne var undervisningsmæssigt delt op i to grupper. Basen for de nye elever og Slusen med henblik på, hvad der skulle ske, når de skal videre efter en periode hos os. Det var vigtigt, at de fik gode færdigheder.

Vi havde nogle anderledes overskrifter. Vi arbejdede f.eks. med, at eleverne blev bevidste omkring sig selv, at være gode til at blive forstået eller forstå. At hygiejne er vigtig. At man er opmærksom på, hvordan vi taler sammen. Hvordan vil du selv gerne tiltales? Kan du møde til aftalt tid? osv.

Konflikter skal løses før de opstår. På et tidspunkt havde vi et problem med, at eleverne skabte uro i bussen på vej til og fra skole. Derfor besluttede vi, at alle elever skulle cykle i skole om sommeren. De fik cykler af skolen, og mange konstaterede, at de kunne sove længere om morgenen, for det var hurtigere på cyklen.

Vi havde problemer med at vores loftslamper med metalskærme ofte fik buler. Lamperne blev derfor udskiftet med glaslamper og problemet var hermed løst..

Vi havde en periode, hvor eleverne løb meget efter hinanden igennem lokalerne, vi indkøbte derfor store grønne planter med hjul under. De kunne placeres strategisk, hvor der var brug for det.

På Skibhuskolen blev der stillet krav til de voksne.

De skulle være rummelige, eleverne skulle møde gode voksne, som de var trygge ved. Var en opgave uoverskuelige, var der støtte. Var der en konflikt, var det vigtigt at man som elev lærte at løse den. Her skal den voksne være klar til at mødes der, hvor eleven er.

Eleven er ikke hvem som helst, det samme gælder for de voksne.

Elevgruppen på Skibhuskolen fik med tiden andre forudsætninger og behov end tidligere. Flere af eleverne havde massive sociale problemer. Der var opgaver, som havde mere socialpædagogisk karakter, hvilket prægede dagligdagen.

I 2006 blev Skibhuskolen pålagt, at alle elever skulle tilbydes afgangsprøve, hvilket ændrede kravene til den faglige undervisning. Afgangsprøverne var ikke særlig opløftende, og undervisningen var mere en pligt end en lyst for mange af eleverne. Eksamensdagen var en meget svær udfordring.

Generelt kan man sige, at eleven har svært ved at arbejde med det stof, som er en faglig udfordring for dem. Det skaber ofte store frustrationer, når de ikke kan løse opgaven.

Elevernes største problem i fremtiden er, hvis de har for mange huller i deres basisindlæring. En elev skal gerne kunne tro på sig selv, være nysgerrig og klar til at prøve nyt. Skibhuskolen og Heltidsundervisningen i Odense blev konstant stillet overfor nye udfordringer som følge af ændringer i elevgruppen. Det fordrede, at vi altid havde fokus på den enkelte elev. Hver elev var en særlig og unik person. Derfor har det altid været spændende at arbejde på Skibhuskolen.

Det er en sjov tanke, at de første elever, som jeg oplevede starte på Skibhuskolen er i dag mindst 58 - 59 år.

Skibhuskolen startede som heltidsundervisning i Odense Kommune i januar 1980, hvor Sven Erik Schmidt blev ansat som pædagog. Sven Erik overgik til læreransættelse i 1993 da der kom overenskomst og blev snart derefter ansat som afdelingsleder frem til 2012, hvor han blev overført til en anden ungdomsskole.

Professor Per Fibæk Laursen, Aarhus Universitet, var tilknyttet som konsulent i 2013-2014 og udgav rapporten Eleverne på kanten om Pædagogisk udvikling på Skibhuskolen.

Efter en omorganisering af ungdomsskolerne i Odense blev Skibhuskolen i 2014 overført til UngNord, hvor den lukkede i foråret 2017.

STORT TILLYKKE TIL HELTIDSUNDEVISNINGEN →

Lis Særmark-Thomsen -
tidl. formand for Ungdomsskolelærerne & HLFU
1994-2007

Det siges, at når man fylder 50 år, så bliver man "voksen".

Jeg ønsker ikke at Ungdomsskolens Heltidsundervisning (HU) skal blive "voksen".

Den skal ligesom det, der bl.a. kendetegner ungdomstiden, være: nysgerrig, sprudlende, aktiv, udviklende, sjov, have "gå på mod", nytænkende og "vove pelsen". Det hele tilsat en portion ansvarlighed.

Jeg startede i HU i september 1976, så jeg har været med fra de tidligste år, hvor denne undervisningsform tog fart. Nogle fremsynede ledere og undervisere startede HU op, i starten nok mest i de større byer, men på sigt kunne selv den mindste landkommunes kommunale ungdomsskole have en HU.

Hvorfor navnet Heltidsundervisning? Fordi navnet henviser til, at HU lovmæssigt blev en mulighed via folkeskoleloven i 1975, men med en placering i den kommunale ungdomsskole. Det var lykken for HU at komme i ungdomsskolen, fordi der her var frit lærervalg. Alle kvalificerede undervisere uanset uddannelsesbaggrund kunne ansættes. Det har haft stor betydning for udviklingen af skoleformen, og meget kunne lade sig gøre, hvilket kreative undervisere benyttede sig af. Ansættelsen var på timeløn, men det blev heldigvis ændret, da det lykkedes at overenskomstdække underviserne i HU i 1992.

Det var vigtigt for at undervise i HU, at man ville denne gruppe af unge. At ville dem med hele sin sjæl, for ellers gik det galt.

Underviserne skulle være det, jeg kaldte: "ualmindeligt overordentlige voksne", en person eleverne kunne spille bold op ad, og opleve, at underviseren fortsat stod fast og havde plantet sine ben godt i den danske muld. Meget enkelt sagt: eleverne skulle kunne regne med os.

I mange år var underviserne, lige på nær de lærere som konverterede deres stilling i Folkeskolen til HU, timelønsansatte. Det betød stort set ingen sikkerhed i ansættelsen, og ingen ret til almindelige lønmodtagerrettigheder som bl.a. tillidsrepræsentanter, så nogle steder var ansættelsesforholdene, hvad vi kaldte det i fagforbundet, det rene "cowboyland".

Som I kan læse andetsteds i dette jubilæumsskrift, blev der gjort noget ved det. Vi fik efter et dygtigt forarbejde en overenskomst.

Det betød så, at der skulle arbejdes ihærdigt på at få TR'ere eller talspersoner på alle ungdomsskoler, hvor der var HU.

Det arbejde gik vi ihærdigt i gang med, og det betød samtidig, at vi kom ud i de fjerneste afkroge af landet. Ingen ungdomsskole med en HU var for lille til at få besøg. Vi fik også oprettet amsklubber og TR-ringe, for på den måde især at støtte op om de mange små HU'er, som havde brug for sparring både fagpolitisk og pædagogisk.

HU havde sin rod i forbundets fraktion1, som bl.a. også omfattede aftenskolélærere og to-sproglærerne.

Den eneste gruppe som havde sin egen fraktion, da jeg startede mit arbejde i fagforbundet, var lærerne ved VUC centrene, voksenunderviserne.

Senere endte vi op i hele 8 fraktioner eller sektioner, som de blev omdømt til. Det betød at vi fik en plads i Hovedbestyrelsen, og ad den vej kunne få sat fokus og mere opmærksomhed på HU i forbundet. For at få et pædagogisk men også et fagpolitisk forum, stiftedes Heltids Lærerforeningen i Ungdomsskolen (HLFU) i 1987. Denne faglige sammenslutning blev omdrejningspunktet for arbejdet i HU.

Og sikke et forum. Kreativiteten gik hånd i hånd med en helt utrolig aktivitet på alle tænkelige områder indenfor det pædagogiske og fagpolitiske spektrum. Mange deltog i dette pionerarbejde.

Det var en sjov og spændende proces, og ikke mindst HLFU's storkurser blev et must for enhver underviser i HU.

Det var her kimen til det, jeg kalder HU-pædagogikken blev lagt.

År efter år blev der tilføjet nye spændende tiltag og viden. Vi begyndte at udgive pjecer målrettet undervisningen i HU. Pjecer om bl.a. konflikt-håndtering, det gode lærerliv i HU, og som jeg husker det i hvert fald 5 temahæfter om utilpassede tosprogede unge. På det fagpolitiske plan måtte vi også, lige efter vi fik overenskomst, bruge en del energi på at fortælle nogle af vores ledere, at sloganet

"det er lettere at få tilgivelse end tilladelse", som var kendt og anvendt af enkelte i lederkredsen ikke duede længere.

Ungdomsskolen som institution, har altid været kendt for sin kreativitet og hurtige omstillinger til "hvad der nu rørte sig". Med en overenskomst kom der regler, som på kort sigt måske kunne se ud som en blokering for skoleformen, men som på længere sigt var med til at oparbejde en medarbejdergruppe, som virkelig stod på mål for vores allesammens HU. Og det tror jeg på den stadig gør. Så vi kan godt være stolte af vores skoleform. Stolte af at vi nu fylder 50 år.

Så endnu engang stort tillykke til HU med de første 50 år.

KÆRE HU - ET STORT TILLYKKE MED DE 50 ÅR

Mikkel Villadsen - Formand for Ungdomsskoleforeningen
Ejnar Bo Pedersen - tidl. sekretariatschef

Du kom til verden i med § 33,3 i Folkeskoleloven i 1975 som følge af undervisningspligtens udvidelse til 9 år og erkendelsen af, at nogle unge havde behov for og lyst til noget andet end folkeskolens tradition for røv-til-sæde undervisning.

Dengang kaldte man disse unge for "skoletrætte".

I ungdomsskolen fandt man muligheden for en alternativ skole, der ikke var specialundervisning, men en anden pædagogisk tilgang til at lære. Derfor blev skoledagene ikke bundet op på folkeskolens regelsæt om timetal, klassetrin mv. – ligesom ungdomsskolens princip om frit lærervalg fulgte med. det gav mulighed for en mere praktisk orienteret undervisning – både til understøttelse af de teoretiske fag, men også i kombination med værkstedsfag og virksomhedspraktikker. Undervisningen skulle dog stadig "stå mål" med folkeskolen, som det var formuleret.

Mange unge, der lidt populært formuleret "har gjort større indtryk på folkeskolen, end folkeskolen har gjort på dem" har siden nydt godt af denne alternative tilgang til læring og fået nyt mod til skolegang, uddannelse, ja faktisk tilværelsen, fristes man til at sige.

Målgruppen har over årene fået nogle mere komplekse udfordringer end faglige vanskeligheder og skoletræthed. I dag kommer de unge typisk med en baggrund præget af mistrivsel, nederlag, skolevægring og en udbredt utilstrækkelighedsfølelse. Mange har også forskellige diagnoser. I heltidsundervisningen bliver de mødt med et fleksibelt – til tider individuelt – skema, som tilpasses deres faglige niveau, behov og ønsker; og hvor praktik og fritidsjob søges integreret i passende omfang.

Man fristes til at sige, at hvis vi ikke havde heltidsundervisningen, så måtte vi opfinde den. Men hør hov, er det ikke på en måde lige netop det man er ved i denne tid?

I den nye politiske aftale om folkeskolen får unge i 8. - 9.kl. mulighed for at vælge at komme i juniormesterlære, hvor de vil komme i praktik 1-2 dage om ugen i en virksomhed, FGU eller i ungdomsskolen og de resterende dage vil de undervises i reduceret fagrække tilbage i folkeskolen. Forslaget hertil ligger i forlængelse af Reformkommissionens anbefalinger, som igen har ladet sig inspirere af tiltag i ungdomsskolerne.

Vi i Ungdomsskoleforeningen tror på, at en del unge vil kunne få gavn af en skolegang, der er mindre teoretisk.

Men størstedelen af de unge der i dag er i heltidsundervisningen har så massive og komplekse udfordringer på faglige, såvel som sociale og personlige plan, at en-to dages "pause" fra den hverdag, der ikke fungerer for dem ikke er nok.

Mao. juniormesterlæren må blive komplementær og ikke konkurrerende med heltidsundervisningen.

Det skal dog ikke forhindre ungdomsskoler i at bidrage med alle de gode erfaringer og kompetencer, der i dag er med til at løfte de unge i ungdomsskolernes heltidsundervisningen, når kommunerne skal finde løsninger på, hvad der skal til for at implementere juniormesterlæren lokalt i de enkelte kommuners skolevæsen.

Sådan vil vi atter kunne kippe med flaget om 25 år, når heltidsundervisningen fylder 75.

EN OVERENSKOMST → KOMMER IKKE AF SIG SELV

*Jens Dam - Tidl. underviser, TR, formand for HLFU,
næstformand i LVU, sekretariatschef og
forhandlingschef i Uddannelsesforbundet*

De fleste af heltidsundervisningens undervisere var fra begyndelsen på timeløn og havde ikke de vilkår, lønmodtagere normalt havde på det tidspunkt. Arbejdet frem mod den første overenskomst tog afsæt i undervisningens karakter, i sammenholdet blandt lærerne og arbejdet for at synliggøre heltidsundervisningens betydning.

Eleverne har gjort et større indtryk på folkeskolen end folkeskolen har gjort på dem

I 1975 blev der for alle børn og unge indført 9 års undervisningspligt i Danmark. I forvejen gik de fleste i skole i 9 år. Men nu var der ikke nogen vej udenom. Folketinget kunne dog se, at ikke alle unge passede ind i - eller ønskede at gå i folkeskole. Derfor indeholdt loven andre muligheder. En af dem var heltidsundervisning i den kommunale ungdomsskole. Kommunerne kunne vælge at oprette et tilbud i ungdomsskolen om 8., 9 og 10. klasses undervisning og det gjorde mange kommuner. Nogle havde endda allerede været godt i gang, drevet af fremsynede lærere og ledere i ungdomsskolen.

Jeg blev selv ansat i Københavns Kommunale ungdomsskole i 1977 som underviser på et projekt for unge i 9. og 10. klasse. Senere kom jeg til heltidsundervisningen på Frederiksberg Ungdomsskole.

Eleverne i heltidsundervisningen var en bred kreds af unge. Mest drenge, der ikke fandt sig tilrette i en mere og mere boglig folkeskole. Men også piger. Mange elever havde både problemer hjemme og i skolen, men der var også en del, som bare ønskede et alternativt og spændende undervisningstilbud. Billedet var derfor mere nuanceret end overskriften antyder.

Heltidsundervisningen var ikke kun for drenge med "for meget krudt i røven". Elevgruppen var bredere og der var derfor særligt brug for tid til og fokus på den enkeltes trivsel og læring, fordi de unge (heldigvis) var forskellige.

Et stort kørekort er bedre end en lille studentereksamen.

I undervisningsministeriet blev heltidsundervisningen i ungdomsskolen på den tid ofte beskrevet som "den frie skole i offentligt regi". Der skulle her være frie rammer for undervisningen - i kontrast til folkeskolens boglighed og mere detaljerede krav og bestemmelser. Undervisningen skulle stå mål med folkeskolens mål. Men der var friere rammer til at nå målene.

Heltidsundervisningen tog de frie rammer til sig. Værkstedsundervisning, omfattende praktikforløb, brobygning, vejledning, lejrskoler og rejser, fællesskab om madordninger mv. var bærende på de fleste skoler.

Udgangspunktet var for det meste en praktisk undervisning med umiddelbart synlige (anvendelige) resultater. Den boglige undervisning var der dog også plads til. Den blev tilpasset den enkelte elev og foregik på små hold med en mulighed for, at eleverne kunne afslutte med afgangsprøve i de vigtigste af folkeskolens fag. I mindre grad var undervisningen formaliseret som specialundervisning.

Det helt afgørende i heltidsundervisningens pædagogik var, at eleverne udviklede sig personligt, socialt og fagligt med udgangspunkt i et praktisk og meningsfuldt undervisningsindhold.

Gode og tætte relationer til de voksne undervisere var bærende. Men vigtigt var, at heltidsundervisningen ikke kun var et socialpædagogisk tilbud, men derimod et undervisningstilbud med progression og fokus på elevernes faglige udvikling.

At få de unge videre i en meningsfuld ungdomsuddannelse eller beskæftigelse var et meget vigtigt sigte.

Allerede i 1987 samledes en gruppe på vel omkring 60 undervisere til et storkursus i Grenå.

Temaer var opbygning af relationer på tværs af landet, faglig inspiration og diskussion af undervisernes vilkår. Som et af resultaterne af dette første storkursus blev den faglige forening for heltidsundervisere i ungdomsskolen (HLFU) stiftet.

Jeg blev opfordret til at stille op og blev valgt som foreningens første formand. HLFU blev gennem de følgende år et omdrejningspunkt for udvikling af både det pædagogisk og fagpolitiske arbejde i heltidsundervisningen.

Hvad drev underviserne og hvem var de?

Underviserne var dengang en blandet flok, men med det til fælles, at de havde lyst til at arbejde med den elevgruppe, som blev heltidsundervisningens.

De så sig som den "vigtige voksne" med stor sympati for de unge og var altid parate til at advokere for dem.

"Det helt afgørende i heltidsundervisningens pædagogik var, at eleverne udviklede sig personligt, socialt og fagligt med udgangspunkt i et praktisk og meningsfuldt undervisningsindhold"

Der blev arbejdet hårdt for større synlighed af undervisningsformens betydning og for en stærk og samlet organisering af alle underviserne.

Dette var fundamentet for overfor arbejdsgiverne at kunne rejse kravet om en overenskomst for alle undervisere i heltidsundervisningen.

Når undervisere mødtes, var det ofte med stolte fortællinger om, hvad man arbejdede med og hvordan det virkede for de unge. Tilgangen i undervisningen var ofte fandenivoldsk.

Hvis formelle rammer og regler forekom tåbelige og hindrende for, hvad der var godt for de unge, så blev de ofte omgået. Hvis tilladelse ikke var mulig, kunne man altid håbe på forladelse...!

At mødes på både landsplan og regionalt var et stort behov for underviserne fra starten. Undervisningsstederne var små, kollegerne få og behovet for at mødes med andre fagfæller var derfor meget stort.

Undervisernes uddannelsesbaggrund var fra starten bred: folkeskolelærere, som var udlånt til ungdomsskolen eller direkte ansat der, pædagoger, socialrådgivere, faglærte tømrere, smede, kokke, musikere, teaterfolk mv.

Forskelligheden var senere en udfordring, da den første overenskomst skulle forhandles.

Der var "frit lærervalg" i ungdomsskolen ved ansættelsen. Ikke krav til en bestemt formel uddannelsesbaggrund, men derimod fokus på undervisernes reelle kvalifikationer til at undervise de unge i heltidsundervisningen.

I det politiske arbejde med både organisering af området og arbejdet for en overenskomst var det en vigtig tilgang, at man var underviser i heltidsundervisningen, fordi man var reelt kvalificeret til arbejdet. Vilkår i ansættelsen skulle derfor være de samme for alle undervisere – uanset den enkeltes formelle uddannelse.

Desuden skulle niveauet for løn- og ansættelsesvilkår være (mindst) som vilkår for lærerne i folkeskolen. Det var arbejdsgiverne til at begynde med ikke helt enige i. Hvorfor i alverden skal en pædagog eller tømrer have samme løn som en lærer? var et ofte stillet spørgsmål.

Ved heltidsundervisningens start var ansættelsesforholdene enkle. Folkeskolelærerne var for det meste tjenestemænd med de vilkår, der følger heraf. Særligt tryged i ansættelsen og en god pension. MEN det store flertal af undervisere var på timeløn uden tryghed i ansættelsen, uden almindelige lønmodtagerrettigheder og uden pension.

Hvad er jeres krav?

Ungdomsskoleunderviserne organiserede sig selv i fællesskabet HLFU og stillede selv deres krav til den første overenskomst. Undervejs blev vi hjulpet af det daværende LVU, senere Uddannelsesforbundet og af Lærernes Centralorganisation. Kravene om en overenskomst blev rejst "nedefra" af underviserne med en baggrund i en faglig stolthed over det pædagogiske arbejde med de unge og et stort organiseringsarbejde, hvor næsten alle undervisere kom med.

Målet var "lige løn for lige arbejde", uanset uddannelsesbaggrund samt øvrige vilkår som (mindst) svarede til de overenskomstansatte folkeskolelærere. Herunder ikke mindst respekt for undervisningsbegrebet og dermed retten og forpligtelsen til forberedelse af undervisningen og have tid til det.

Vejen var fuld af forhindringer. Flere stemmer i ungdomsskolelandskabet modarbejdede og syntes slet ikke om, at skoleformens frihed skulle belastes!

som de sagde, med én overenskomst. Timeløn var en nødvendighed for skoleformens fleksibilitet, var holdningen.

Vi lykkedes!

HLFU arbejdede hårdt via organisering, synliggørelse, oplæg på konferencer, deltagelse i udvalg og rapporter og møder med politikere på Christiansborg for at opnå en forståelse af, at en overenskomst var en forudsætning for en mere langsigtet og stabil udvikling af heltidsundervisningen. Bl.a. lykkedes det at overbevise daværende undervisningsminister Ole Vig Jensen om behovet.

1992 kom så aftalen med Staten (Kulturministeriet), som var arbejdsgiver indtil 1993, hvor Kommunes Landsforening overtog. Overenskomstens indhold opfyldte HLFU's målsætning: Vi fik løn, arbejdstid og øvrige vilkår som overenskomstansatte lærerne i folkeskolen, en pension i et første hug på 12% af lønnen og fuldt arbejdsgiverbetalt. Plus nogle særlige løntillæg. En stor sejr efter mange års arbejde!

Den der lever skjult, lever godt?

Overenskomsten betød stabilitet for og fastholdelse af de gode underviserkræfter i heltidsundervisningen. HLFU fortsatte som forening og blev senere til en sektion i LVU/Uddannelsesforbundet.

Kommunernes Landsforening har i årene efter 1993 været part i den særlige overenskomst på ungdomsskoleområdet. Det har givet underviserne mulighed for via LVU/Uddannelsesforbundet at øve indflydelse via krav til fornyelse og deltagelse i afstemning af resultat af forhandling. Det er fortsat væsentligt, at krav, som alene angår ungdomsskoleoverenskomsten, kan forhandles selvstændigt med arbejdsgiverne.

**"Når jeg ser
heltidsundervisningen
nu, synes jeg stadig,
området savner en
større synlighed af sin
betydning og
muligheder."**

Og det har den jo desværre gjort i alle årene. Dengang i 1980'erne mødte vi ofte dette synspunkt hos vores ledere: "Vi går stille med det, som vi gør hos os - ellers får vi bøvl" - eller sagt på en anden måde: "Den der lever stille, lever godt".

Denne defensive tilgang har desværre vist sig at betyde lukning af heltidsundervisningen flere steder, fordi den ikke var synlig og dermed ikke tydelig som en nødvendighed for kommunens uddannelsestilbud.

I den uddannelsespolitiske debat lige nu er der rigtig meget, der peger heltidsundervisningens vej: den praktiske tilgang, større metodefrihed, tæt relation til den enkelte elev, handling ift. mistrivsel, fravær og fastholdelse, praktik ude i samfundet mv.

Jeg er sikker på, at der fortsat er masser af power i heltidsundervisningen her 50 år efter dens start. Den skal være ung og tæt på dens unge. Og den har fortsat så meget at levere til dem.

Men den må ikke være en hemmelighed for omverdenen.

Husk derfor at fortælle om dens succeser og at den i dag gør en kæmpe forskel for mange unge - og burde tilbydes til flere unge end den rummer i dag!

Tillykke med de 50 år!

DAUF vandt sagen om timetallet

Principiell dom fastslår, at aftaler om timetal er bindende

Københavns kommune har opgivet at gennemføre en ankesag i forbindelse med sagen om nedsættelse af timetal på igangværende hold på kommunens ungdomsskole. Det vil sige, at byrettens dom, som gav DAUF medhold, står ved magt.

Sagens baggrund er, at Københavns kommune for at spare besluttede at nedsætte timetallet på en række igangværende hold på ungdomsskolen - og læreren fik dette at vide med få dages varsel.

Trods henvendelser fra lærere og DAUF ville kommunen ikke indrømme, at nedsættelsen var uretmæssig - og DAUF gik derfor til byretten.

Ved byretten fik DAUF medhold i sin påstand om, at en indgået aftale om timetal m.v. ikke kan ændres ensidigt af kommunen. Hvis ændringen al-

ligevel gennemføres, må medlemmet have krav på erstatning for de mistede timer.

Kommunen derimod mente, at ansættelsesforholdet ikke var så fast, at læreren måtte tåle en ændring i timetallet med kort varsel.

I byretsdommens præmisser hedder det, at der måtte være indgået en aftale om undervisningen i henhold til undervisningsplanen, hvorfor dommeren ikke fandt det berettiget, at kommunen handlede, som den gjorde.

Selve denne sag, drejede sig kun om løn for 7 undervisningstimer, men det principielt vigtige er, at dommen stadfæster, at aftaler om timetal er bindende og derfor ikke kan ændres til ugunst for læreren.

- Vi har i mange år ønsket, at dette område skulle reguleres

Kim Olsen: Urimeligt at vi skal gå rettens vej...

med en overenskomst - og lærerne er interesserede, siger DAUF-advokat Kim Olsen i forbindelse med sagen.

- Derfor har vi været interesserede i at søge lærerens retsforhold klarlagt gennem domstolens afgørelse - i stedet for, som det normalt er tilfældet på arbejdsmarkedet, at man først gennemfører mange forhandlinger mellem lærernes organisation og arbejdsgiverne.

Kim Olsen finder det urimeligt, at DAUF skal slæbe sagen gennem retten efter den anden retten for at få fundamenterne til lærernes lønmodtagerrettigheder fastslået.

- Det bør få både kommuner og undervisningsministeren at indse, at lærernes ansættelsesforhold skal overenskommes fastlægges.

DEBAT - S

LO-konsulenten:

Der med at

- Der er et stigende behov for almenne kvalifikationer på arbejdsmarkedet, siger LO-konsulent Christian Aagaard, der er manden bag en glimrende ny pjecce om »Enkeltfagskurser«, som LO lige har udsendt.

Chr. Aagaard har kigget nærmere på en OECD-undersøgelse omkring uddannelse, kvalifikationer og teknologisk udvikling - en undersøgelse, der har været foretaget indenfor automobilindustrien, telekommunikationsbranchen og banken.

- OECD siger, at i de virksomheder, der udvikler sig teknologisk, er der også stigende investeringer i organisationsudvikling og i uddannelse, siger Aagaard.

Det problem, som OECD

Efter 50 år: Et fællesskab, hvor man ikke farer vild

For 50 år siden blev vores skole formet af en flok idealister med en vision: at lave en skole, hvor eleverne ikke blot lærte om livet, men lærte i livet. Hvor matematik kunne foregå uden firkantede kasser – og måske endda uden firkantede hjerner. En skole, hvor man kunne stille spørgsmål uden at frygte svaret, og hvor man kunne lave fejl uden at få dem rettet i rød kuglepen.

Nu sidder vi her, et halvt århundrede senere, og kan konstatere: Det lykkedes! På en eller anden måde. Vi har stadig en skoleform, hvor elever bliver mødt med smil og ikke skemaer, og hvor lærerne lige så gerne diskuterer dagens emne i kreds på gulvet som foran en tavle. Selvfølgelig er der også kommet lidt moderne pædagogik ind ad døren – men vi er stadig en skole, hvor én klædt ud som vikingeprinsesse ikke er usædvanligt på en tirsdag, og hvor "gruppeopgave" også kan betyde "vi bygger en tømmerflåde."

Fra små visioner til store forandringer

Vi har talt med dem, der kender ungdomsskolens heltid bedst: eleverne, der aldrig rigtig kunne forstå, hvorfor man i andre skoler skulle sidde helt i ro og tie stille. Lærerne, der fandt ud af, at undervisning kan handle om meget mere end pensum – og forældrene, der troede, de bare afleverede børn, men endte med at blive en del af et fællesskab.

En lærer beskriver det som "at have verdens mest kreative orkester uden noder." En tidligere elev tilføjede: "Jeg lærte måske aldrig helt det med brøker, men jeg kan lede et gruppearbejde som ingen anden."

Skoleformen, der aldrig går af mode

Hvorfor fejrer vi så dette jubilæum? Fordi en alternativ skoleform som denne minder os om, at dannelse ikke kun handler om at regne rigtigt – men om at tænke frit. Det handler om at opdage, at verden er større end klasseværelset, og at man faktisk godt kan lære noget af en snak på legepladsen.

Hvad bringer fremtiden? Ingen ved det. Måske flyvende klasselokaler. Måske flere tømmerflåder. Men én ting er sikker: Vores skole vil fortsat insistere på at finde nye veje – og måske endda tage en omvej bare for oplevelsens skyld.

Til jer, der har været en del af rejsen: Tak for, at I har bygget, leget, lært og drømt sammen med os. Til de næste generationer: Velkommen til den skole, hvor man stadig godt må male uden for stregerne.

**Så lad os tage hul på de næste 50 år –
hvem ved, hvad vi lærer undervejs?**

BAGSIDEN af Isabel M. Berg

Tag ikke fejl

De mange stemmer i dette jubilæum skrift for ungdomsskolernes heltidsundervisning, tidligere og nuværende lærere, ledere og elever er ikke i tvivl; den lille skoleform har været en succes for tusindvis af unge, som folkeskolen havde sagt farvel til.

Unge med en masse udfordringer, men også med mange muligheder, som ventede på at blive forløst.

Behovet for disse alternative tilbud er som årene er gået ikke blevet mindre, tværtimod.

Aldrig har så mange unge haft ondt i sjælen, vores folkeskole er på mange områder tvunget i knæ og kravene til uddannelse og job har aldrig været større.

Og for at gøre ondt være har vi i denne periode været vidne til et stille kollaps at det danske velfærdssystem. Sammenligningen med klimakrisen er oplagt. Set over år og årtier er har vi set en katastrofe udvikle sig i slowmotion.

Vores heltidsundervisning er blot et meget lille hjørne af vores velfærdssystem, men uden en ændret bevidsthed om nødvendigheden af et stærkt velfærdssystem bliver festen om 50 år nok aflyst.

Tak til alle som har bidraget og brugt tid på at dette skrift kunne flyve. Vi har alle en stor opgave for at sikre, at tilbuddet stadig er vitalt for de mange unge, som måtte have behov.

- Jan Andreasen

TAK

til alle deltagere i udgivelsen her - jer som har skrevet,
og ladet jer interviewe. Jer som har sendt fotos,
eller ladet os tage dem. Til gode råd og gennemsyn.
Det har været en fornøjelse at
samarbejde med jer
Isabel og Jan

2	Forord: Hanne Pontoppidan - 'Heltidsundervisningen runder et skarpt hjørne, og er stadig lige relevant og nødvendig.'
	Stemmer fra tiden
5	Jan Andreasen: 'Skoleformen der ikke ville dø'
11	Formænd, udgivelser og noter
13	Per Vafai-Blom: 'Ungdomsskolens urene barn fylder 50 år'
16	Lasse Johansson: 'HU - kommunens ungdomspædagogiske schweizerkniv'
22	INTERVIEW: Lukas Sørensen (HU elev, nu underviser)
26	INTERVIEW: Anna Kreutzmann (HU elev, student)
31	INTERVIEW: Anja Stevens (folkeskolelærer, HU lærer)
37	Kim Stendorf: 'I de rette rammer'
40	Sven Erik Schmidt: 'Skibhusskolen'
45	Lis Særmark-Thomsen: 'Stort tillykke til heltidsundervisningen'
47	Mikkel Villadsen & Ejnar Bo Pedersen: 'Kære HU, Tillykke med de 50 år'
49	Jens Dam: 'En overenskomst kommer ikke af sig selv'
54	BAGSIDEN: Isabel M. Berg - 'Efter 50 år - Et fællesskab, hvor man ikke farer vild'
55	Efterskrift: Jan Andreasen
56	Tak
57	Indholdsfortegnelse